

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje
BALINANJE

MNENJA IN STALIŠČA BALINARJEV O BALINANJU

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

dr. Ivan Čuk

RECENZENTKA

dr. Saša Cecič Erpič

KONZULTANT

dr. Maja Bučar Pajek

Avtor dela

SAŠO LETNIKOSKI

Ljubljana, 2014

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Ivanu Čuku za strokovno vodenje in pomoč pri izdelavi diplomske naloge, vsem anketirancem za sodelovanje in Balinarski zvezi Slovenije, ki mi je to omogočila, družini za moralno in finančno podporo ter nenazadnje prijateljem za njihove spodbudne besede.

KLJUČNE BESEDE: balinanje, zgodovina, pravila, socialnodemografske značilnosti, trening

MNENJA IN STALIŠČA BALINARJEV O BALINANJU

Sašo Letnikoski

IZVLEČEK

V diplomski nalogi je predstavljena športna panoga balinanje. V uvodnem delu sem opisal zgodovinski razvoj balinanja (iger s krogli) v svetu in Sloveniji. Predstavljene so tudi vse uradne balinarske discipline, ki se danes igrajo in značilnosti balinišč ter obsežnost le-teh na Slovenskem.

Cilj naloge je bil spoznati osnovne socialno-demografske značilnosti balinarjev, kot so: izobrazba, zaposlitev, zakonski stan, karakteristike krajev, v katerem živijo, najpomembnejše motivacijske razloge za ukvarjanje z balinanjem, spoznati značilnosti športne vadbe – kvaliteto in kvantiteto balinarskih treningov ter spoznati odnos tekmovalcev do soigralcev, trenerjev in treningov.

Na osnovi reprezentativnega vzorca 37 najboljših balinarjev slovenske Super lige, sem uresničil cilje naloge. Spoznal sem, da je večina superligašev starih med 30 in 39 let, imajo dokončano srednjo šolo in so zaposleni. Velik delež jih biva na svojem, so v večjem deležu samski ter izhajajo iz vasi ali manjših mest. Najpomembnejši motivacijski razlogi za ukvarjanje z balinanjem so prijatelji in prijateljsko vzdušje, ki ga gojijo med soigralci. Kar nekaj pa jih je takih, čigar starši in drugi sorodniki so aktivni v balinanju in so bili tudi glavni motiv za ukvarjanje v tej športni panogi. Z vidika zabavnosti in sproščenosti so balinarji s treningi, s soigralci in trenerji zadovoljni. Deljeni občutki oz. manjše zadovoljstvo se kaže pri vodstvu kluba, pestrosti in raznolikosti ter veliki aktivnosti na treningih. Prav tako ne dajejo velikega pomena nagradam in rezultatom na tekmovanjih ter motivom, kot so: smotrno izkoriščenega prostega časa, možnost uveljavljanja v družbi in možnost samopotrjevanja. Balinarski trenerji so načeloma priljubljeni med svojimi vajenci oz. igralci. Vestni so pri

spremljanju treningov in tekem in sprotne korigiranju napak, medtem ko so manj dosledni pri vodenju evidenc in rezultatov na treningih in tekmah.

Rezultati analize so pomoč Balinarski zvezi Slovenije in ostalim strokovnim sodelavcem za bodoče načrtovanje razvoja balinanja.

SUMMARY

The thesis presents in detail the sports discipline of bocce. In the introductory section I have presented the history of bocce (boules sport) in the world and in Slovenia. I have also included an overview of all official bocce disciplines currently played and the characteristics of bocce courts and centers, as well as their multitude in Slovenia.

The aim of the thesis was to learn the basic socio-demographic characteristics of bocce players such as: education, employment, marital status, characteristics of the places where they live, the most important motivational reasons for participating in bocce as a sport, to familiarize oneself with the features of physical training – quality and quantity of bocce practice and to understand the relationship of competitors to their teammates, coaches and practice.

The objectives of the thesis were accomplished on the basis of a survey which I conducted with a set of 37 best Slovene Super-League bocce players. Thus it was established that most of the Super-League players are aged between 30 and 39 years, have completed secondary education and are employed. A large proportion of them are living on their own, are in a greater proportion single and come from villages or small towns. The most important motivational reasons for participating in bocce as a sport are friends and the friendly atmosphere that is cherished among the fellow players. On the other hand, there are quite a few players whose parents and other relatives are actively involved with bocce and were also the main motivation for participating in this sports discipline. In terms of fun and relaxation the bocce players are satisfied with their practice, teammates and coaches. Mixed feelings or less satisfaction is reflected in the club leadership, variety and diversity and high activity at practice. Additionally, they do not consider rewards and results in competitions and motives, such as efficiently spent leisure time, the possibility to assert oneself in the society and the possibility of self-affirmation to be of great importance. In general, bocce coaches are popular among their apprentices or players. The latter are meticulous in paying attention at practice and competitions and in prompt correction of errors, while less consistent in keeping the records and writing down the results at practice and competitions.

The results of the analysis offer support to the Bocce Association of Slovenia and to other professional colleagues for future development planning of bocce.

KAZALO

1 UVOD	9
2 PREDMET IN PROBLEM DELA	10
2. 1 ZGODOVINA IN RAZVOJ BALINANJA	11
2. 3 BALINIŠČA	18
2. 4 BALINARSKA OPREMA	23
2. 5 BALINARSKA TEKMOVANJA IN DISCIPLINE	26
2. 6 IZSLEDKI DOSEDANJIH RAZISKAV NA PODROČJU SOCIALNO- DEMOGRAFSKIH, PSIHOLOŠKIH IN EKONOMSKIH VIDIKOV ŠPORTA V SLOVENIJI	38
3 CILJI NALOGE	45
4 METODE DELA	46
4. 1 Vzorec merjencev	46
4. 2 Vzorec spremenljivk	46
4. 3 Metode obdelave podatkov	46
4. 4 Organizacija in izvedba raziskave	46
5 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	47
5. 1 Socialnodemografske značilnosti balinarjev:	47
5. 1. 1 STAROST:	47
5. 1. 2 ZNAČILNOSTI KRAJA BIVANJA	50
5. 1. 2 ZAKONSKI STAN	51
5. 1. 3 IZOBRAZBENA STRUKTURA BALINARJEV	52
5. 1. 4 STATUS ZAPOSLOTITVE	55
5. 1. 5 PODPORA NA DELOVNEM MESTU	56
5. 1. 6 NAČIN PREŽIVLJANJA	57
5. 2 Mnenja igralcev o balinanju, trenerjih, klubih, baliniščih in BZS	57
5. 2. 1 STAŽ	57
5. 2. 2 KDO TE JE NAVDUŠIL ZA BALINANJE:	58
5. 2. 3 KDO OD SORODNIKOV SE ŠE UKVARJA Z BALINANJEM	60
5. 2. 4 KAJ JE VPLIVALO NATE, DA SI OSTAL AKTIVEN V BALINANJU	61
5. 2. 5 SKLOP VPRAŠANJ: »KAJ TI JE PRI BALINANJU VŠEČ«	62
5. 2. 6 SKLOP VPRAŠANJ: »KATERE NALOGE PRI PLANIRANJU TRENINGA OPRAVLJA TVOJ TRENER oz. VADITELJ«	71
6 SKLEP	79
7 VIRI	82
8 PRILOGE	85

1 UVOD

Vrsta zgodovinskih dejstev, kot so družbeni sistemi, blagostanje, prosti čas, opredeljuje nastanek športnih zvrsti. Skozi čas so se športne zvrsti različno razvijale, Tako za nekatere mlajše zvrsti poznamo celo leto in osebo, ki je izumila športno panogo (npr. košarko), za starejše pa je težko ugotoviti natančen nastanek in osebo, ki jo je izumila.

Baliranje je ena od starejših športnih panog, ki ima precej obsežno zgodovino. Prvi zapisi naj bi bili zabeleženi že pred časom življenja stare civilizacije Egipčanov. Vendar za izkopane in najdene krogle, ki izhajajo iz tistih časov, ni znano, kako in za kaj so jih natančno uporabljali. V času Rimljanov so bile prav tako prisotne kamnite krogle, ki pa so jih že uporabljali za igro, podobno današnjemu baliranju. Načini igranja so se skozi časa spreminjali, spremljale pa so jih različne tradicije in navade. Tako danes obstajajo štiri sorodne pojavne oblike oz. panoge baliranja, ki so pod okriljem krovne organizacije CMSB (*CONFÉDÉRATION MONDIALE DES SPORTS DE BOULES*). To so: Mednarodna balinarska zveza FIB (*La Fédération Internationale de Boules*); Mednarodna petankarska zveza FIPJP (*Fédération Internationale de Pétanque et Jeu Provençal*); Mednarodna zveza rafe CBI (*Confédération Bouliste Internationale*); Mednarodna zveza baliranja na travi WB (*World Bowls*).

Baliranje sodi med polistrukturne aciklične športne panoge, v katerih se tekmuje v več različnih disciplinah.

Tako kot v nekaterih evropskih državah lahko tudi v Sloveniji spremljamo bogato balinarsko zgodovino. Baliranje namreč poznajo v vseh regijah, od Primorske do Prekmurja, od Dolenjske pa do Gorenjske, z njim pa si je krajšalo čas že več generacij tako v preteklosti kot tudi danes. Bilo jim je in je še v zabavo, sprostitiv, rekreacijo ali športno-tekmovalno udejstvovanje.

2 PREDMET IN PROBLEM DELA

V predmetu in problemu je predstavljena zgodovina balinanja, njegov razvoj, značilnosti igre ter balinišč. Povzel sem tudi podatke o obsežnosti in razvitosti balinanja po regijah na Slovenskem, s čimer sem prikazal, kateri slovenski kraji predstavljajo balinarska središča in kje bi bilo potrebno vložiti več dela za promocijo te športno dejavnost. V zadnjem delu poglavja sem navedel obsežen pregled dosedanjih raziskav na področju socialno-demografskih, psiholoških in ekonomskih vidikov balinanja oz. športa nasploh.

Temeljni problem naloge je ugotoviti socialno-demografske značilnosti trenutno najboljših predstavnikov tega športa – tekmovalcev Super lige, nekatere psihofizične značilnosti posameznika, značilnosti soigralcev, trenerjev, treningov, posameznikovega odnosa do naštetega, ugotoviti starostne razpone, njihovo stopnjo izobrazbe in status zaposlitve, njihov zakonski stan, kakšen je njihov način preživljanja in kakšne so značilnosti krajev, iz katerih ti prihajajo.

Motivacijska struktura in sami motivacijski dejavniki so prisotni tako v športu kot tudi v vsakodnevem življenju ljudi. Razlika je le v tem, da so za nekatere pomembnejši eni motivi, za druge pa drugi. S pomočjo ankete sem želel spoznati nekaj najpomembnejših motivov, za ukvarjanje z balinanjem.

Eden od predmetov naloge so mnenja in stališča o organiziranosti Balinarske zveze Slovenije in organiziranosti ter dejavnosti kluba, organiziranosti in izvedbi njihovih treningov z vidika kvalitete in kvantitete.

Zadnji del predmeta naloge pa je strokovno delo ter usposobljenost in uspešnost trenerjev v balinanju. Analiziral sem kako trenerji sistematizirano načrtujejo, izvajajo, nadzirajo in ocenjujejo procese treniranja in kako tekmovalce pripravljajo na tekmovanja.

2. 1 ZGODOVINA IN RAZVOJ BALINANJA

Krogla je najpopolnejša oblika geometrijskega telesa. S preprostim orodjem jo je zelo težko izdelati do popolnosti. Okrogla oblika, ki jo imata tudi sonce in luna, zaradi česar je krogla pri nekaterih narodih dobila značaj kulturnega predmeta, je istočasno prijetna za oko in otip ter se lepo prilagaja roki, zato je že zelo zgodaj v zgodovini postala predmet za igranje različnih iger.

2. 1. 1 ZGODOVINA BALINANJA V SVETU

Baliranje je zelo stara igra s krogami. Zasledimo več virov, ki različno predstavljajo nastanek in razvoj primarnih oblik balinanja.

Najstarejše najdene krogle naj bi izhajale iz leta 9000 p. n. š. Našli so jih med izkopavanjem neolitskega mesteca Catal Hoyuk v Turčiji, a ni dokazov, da bi bile te krogle namenjene igranju. Upoštevajoč takratno razvitost in situacijo v Mali Aziji je bolj verjetno, da so bile uporabljene kot pripomoček pri vsakodnevnih opravilih. (*History*, 2006)

Naslednji primerek krogel so našli v sarkofagu v Egiptu iz 5. tisočletja p. n. š. Te krogle naj bi že predstavljale rekvizit, ki naj bi jih uporabljali pri igranju.

Nekaj tisoč let kasneje, v času Grkov, naj bi gojili igro s krogami v obliki vaj. Vaje so imele predvsem smisel izkazovanja in ohranjanja moči, kroglo pa naj bi se metalo v daljino. Te vaje je z veliko vnemo zagovarjal Hipokrat in kasneje Galci zaradi pomena le-tega v razvoju in krepitvi telesa, izboljšanju razsodnosti in ročnih spretnosti.

Kasneje so Rimljani igro malo spremenili. Igralec je moral kroglo čim bolj približati določeni fiksni točki. Z razvojem te igre je kasneje to fiksno točko zamenjal sferičen predmet, t. i. balinec. To je začetek igre s krogami, kot jo poznamo danes. (*History*, 2006)

Slika 1. Rimski vojšček – balinar (Vidović, 1989).

Na Sliki 1 je naslikan rimski vojšček, ki si je prosti čas krajšal z balinanjem. Uporabljal je kamnite, lesene in tudi vrvene krogle.

Tako je igra s krogami potovala skupaj z rimskimi legijami in popotniki, o največji razširjenosti v antičnem svetu pa lahko govorimo v letu 600 p. n. š. v francoski Provansi, v okolici današnjega Marseilla in Lyona, in v severni Italiji. To področje še danes predstavlja zibelko balinanja. (*History*, 2006)

Drugi vir opisuje natančen razvoj in potek igre, ki naj bi bila predhodnica balinanja. Igra naj bi bila igrana v času rimskih bitk proti Kartazanom v času 264 p. n. š. Vojščaki so izbrali manjši kamen, ki so ga poimenovali "vodja", in ga vrgli kot prvega. Nato so metali večje kamne k "vodji" in najbolj približani so šteli. Igra je bila vojščakom v zabavo in sprostitev. Ekipo je sestavljalo dva, štiri, šest ali celo osem moških, igra pa je bila igrana do 16 ali 24 točk. Počasi se je igra razširila naokoli in v srednjem veku je postala tako popularna, da so jo ljudje igrali v parkih in na ulicah. (*About the USBF: History of Bocce.*, 2006)

Slika 2. Gospôda pri balinanju v parku (osebni arhiv).

Na Sliki 2 so uprizorjeni gospodje, ki so se zabavali ob takrat popularni igri – balinanjem, kar v parku.

Zatem je sledilo obdobje, v katerem ni nobenih materialnih oz. pisnih dokazov o kakršnikoli igri s krogami. V 14. stoletju pa se omembe igre zopet pojavijo v nekaterih zgodovinskih zapisih. Eden od virov navaja, da naj bi bila igra s krogami igrana do leta 1319, ko je rimski cesar Karl IV. igro prepovedal, saj je njena popularnost preseгла discipline in športne igre, ki so bile vojaškega značaja. (*About the USBF: History of Bocce.*, 2006)

Kasneje je igra s krogami znova zaživela na pobudo medicinske fakultete v Montepelieju v Franciji. Naznanili so, da je balinarska igra najboljša vaja za preprečevanje revmatizma. (*About the USBF: History of Bocce.*, 2006)

Načini igranja so se skozi časa spreminjali, spremljale pa so jih različne tradicije in navade. Obliko in način igranja, kot ga poznamo danes, je igra s krogami dobila šele ob koncu 19. stoletja, zato to obdobje predstavlja začetek današnjega balinanja.

Slika 3. Družčina balinarjev (*La boule bretonne*, 2010)

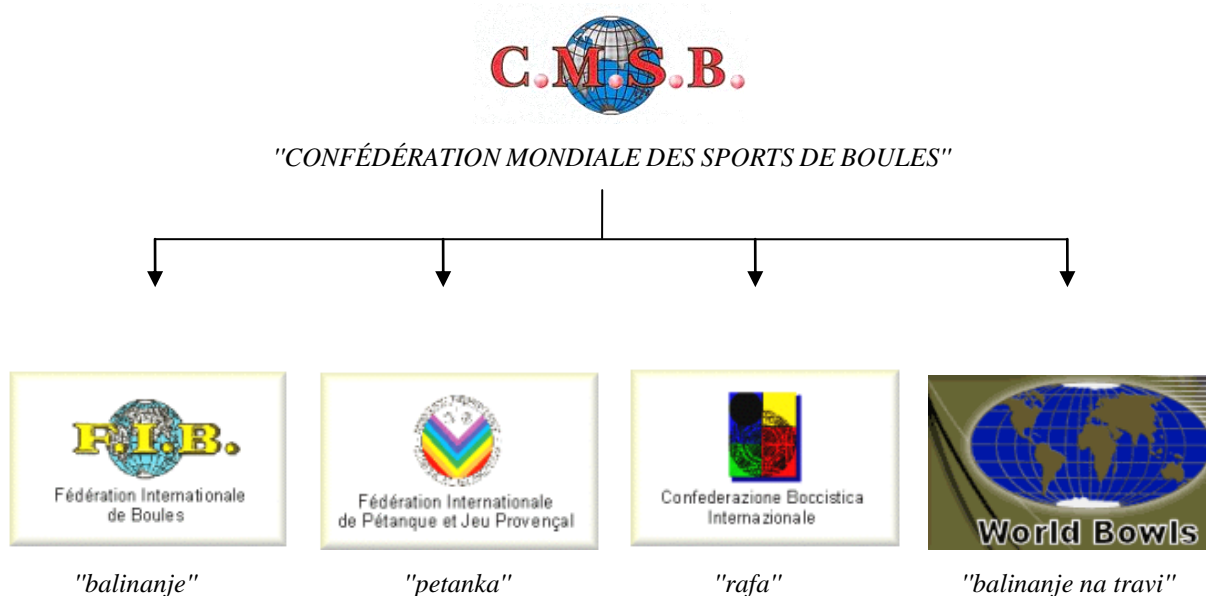
Na Sliki 3 je naslikana družčina, katera si krajša čas z balinanjem z lesenimi krogli kar na travnati podlagi.

Migracije, potovanja in mednarodna srečanja so pripomogla k temu, da se je igra razširila tudi izven Francije in Italije, po deželah celega sveta. Ker se je igra s krogli razvijala v različnih deželah drugače, tudi danes poznamo več pojavnih oblik balinanju sorodnih iger. Tako danes obstajajo štiri sorodne pojavne oblike oz. panoge balinanja, ki so pod okriljem krovne organizacije C.M.S.B. (*CONFÉDÉRATION MONDIALE DES SPORTS DE BOULES*) (po *A bit of History*, 2006). To so:

- leta 1946 ustanovljena Mednarodna balinarska zveza FIB (*La Fédération Internationale de Boules*);
- leta 1958 ustanovljena Mednarodna petankarska zveza FIPJP (*Fédération Internationale de Pétanque et Jeu Provençal*);

• leta 1982 ustanovljena Mednarodna zveza raffe CBI. (*Confédération Bouliste Internationale*);

• kasneje, leta 2003, se jim je pridružila še zveza balinanja na travi WB (*World Bowls*), ustanovljena 2001.

Slika 4. Balinarske organizacije (*A bit of History*, 2006).

2. 2 BALINANJE NA SLOVENSKEM

V slovenskih krajih so poznali balinanje že v začetku 19. stoletja, a ne vemo natančno, kdaj se je prvič pojavilo; v pisnih virih je namreč omenjena najstarejša letnica 1829. V nekaterih drugih virih iz 19. stoletja je zaslediti poimenovanje balinarske igre kot kotrljanje krogel in »bočanje«. (Česnik, 1997)

Sprva so ljudje uporabljali kamnite krogle, kasneje lesene in tudi vrvne. Moderna industrija je kasneje producirala tudi krogle iz plastičnih mas in kovinske, prav te pa so se izkazale kot najbolj praktične, zato se danes uporablja le-te.

Slika 5. Balinarske krogle nekoč (*L'histoire de la "Pétanque"*, 2010).

Na Sliki 5 so prikazane ene od prvih kovinskih krogel, ki so jih uporabljali balinarji.

V naslednjih stotih letih so se strokovnjaki (predvsem iz Italije in Francije) ukvarjali s problemom kovinskih krogel, in sicer s: sestavo, velikostjo, težo in trdoto, da bi napravili kar najbolj optimalno kroglo.

Baliranje se je v Sloveniji uveljavilo že pred drugo svetovno vojno, pravo športno baliranje pa se je pričelo v letu 1949. Postopoma so začeli ustanavljati balinarske zveze: Balinarska zveza Slovenije je bila ustanovljena v mesecu marcu leta 1951; naslednje leto (1952) so Ljubljancani skupaj z balinarji z Reke ustanovili Balinarsko zvezo Jugoslavije (BZJ); Balinarska zveza Hrvaške je nastala leta 1962 in Balinarska zveza Črne gore leta 1965. (Česnik, 1997). Pobudniki in ustanovitelji športnega baliranja v Sloveniji so bili: Avgust Petrovčič, Milko Gornik in Romeo Bassin, ki je bil tudi prvi predsednik zveze in je funkcijo opravljal do svoje smrti leta 1962. Od ustanovitve dalje je baliranje v Sloveniji zelo napredovalo, tako kvalitetno kot tudi po številu klubov in območnih zvez. (Česnik, 1997)

Prvi nastop slovenskih tekmovalcev v državni reprezentanci je bil leta 1954 na svetovnem prvenstvu v St. Etienne v Franciji. Slovenske barve v jugoslovanski reprezentanci so takrat zastopali: Avgust Petrovčič, Franc Karo in Romeo Bassin. Tudi v vseh nadaljnjih letih so v takratni reprezentanci Jugoslavije nastopali slovenski tekmovalci. V obdobju do leta 1991 so imeli največ reprezentančnih nastopov: Franc Rozman, Jože Požar in Darko Guštin.

Po osamosvojitvi Slovenije pa je kvaliteta slovenskega balinanja zelo narasla. Skupno so slovenski reprezentanti na svetovnih in evropskih prvenstvih osvojili že preko 70 medalj v članski in mladinski konkurenci, od tega pa so nekaj medalj na mednarodnih tekmovanjih osvojile tudi ženske.

Tabela 1

Pregled razširjenosti balinanja po območnih zvezah v Sloveniji (BZS, 2005)

Območna zveza	Št. klubov	Št. sekcij	Št. ženskih ekip	Skupaj	Št. aktivnih članov	M	Ž
Gorenjska	24	4	1	29	339	333	6
Ljubljana	41	4	7	52	688	622	66
Notranjska	8		2	10	158	144	14
Nova Gorica	20			20	316	316	
Postojna	10	4		14	181	181	
Sežana	12	1	1	14	236	226	10
Slov. Istra KP	13	3		16	241	241	
Šaleška	5		1	6	58	54	4
Dolenjska	5			5	96	94	2
Maribor	5		1	6	75	66	9
Skupaj	143	16	13	172	2388	2277	111

Legenda: M – moški; Ž – ženske

Iz Tabele 1 je razvidno, da se balinanje v največji meri pojavlja v ljubljanski, gorenjski in primorski regiji, medtem ko sta Štajerska in Dolenjska s klubi številčno in posledično tudi po razvitosti slabše zastopani. Slednje je verjetno posledica večjega števila zasebnih oz. »divjih« balinišč, kjer se sicer ukvarjajo s to športno panogo in celo prirejajo manjša vaška in krajevna tekmovanja, vendar niso registrirani kot klub, društvo ali sekcija pri Balinarski zvezi Slovenije. Temu je tudi vzrok, da nam natančno število aktivnih balinarjev v teh regijah ni znano. V nekaterih območnih zvezah (npr. Nova Gorica in Gorenjska) je veliko balinarskih navdušencev, vendar zelo malo ali pa skoraj ničesar ne naredijo za promocijo ženskega balinanja.

2. 3 BALINIŠČA

Balinarska igrišča oz. balinišča so peščena, bodisi z asfaltno podlago bodisi brez. Za ligaška tekmovanja, še posebej v višjih regijskih in državnih ligah, so za klub potrebna štiristezna igrišča. Obstaja tudi veliko število zasebnih balinišč ali pa rekreativnih društev z dvo- ali enosteznim baliniščem. Teh t. i. "divjih" oz. neregistriranih balinišč je več, vendar natančnega podatka o številu ni. Sorazmerno s številom balinarjev in balinark ter klubov po regijah je tudi število igrišč in dvoran po območnih zvezah (Tabela 2).

Tabela 2

Pregled razširjenosti balinišč po območnih zvezah v Sloveniji (BZS, 2005)

Območna zveza	odkrita	pokrita	dvorane	Skupaj
Gorenjska	9	4	2	15
Ljubljana	17	2	3	22
Notranjska	7	2		9
Nova Gorica	5		2	7
Postojna	5		2	7
Sežana	5		1	6
Slov. Istra KP	8	3	1	12
Šaleška	2	1	1	4
Dolenjska	2	1		3
Maribor	3	1		4
Skupaj	63	14	12	89

V Tabeli 2 je prikazan pregled razširjenosti in število balinišč po območnih zvezah v Sloveniji. Največje število le-teh je v Ljubljani in na Gorenjskem ter v Slovenski Istri, medtem ko je najmanj balinišč na Štajerskem in Dolenjskem.

2. 3. 1 ZNAČILNOSTI BALINIŠČA

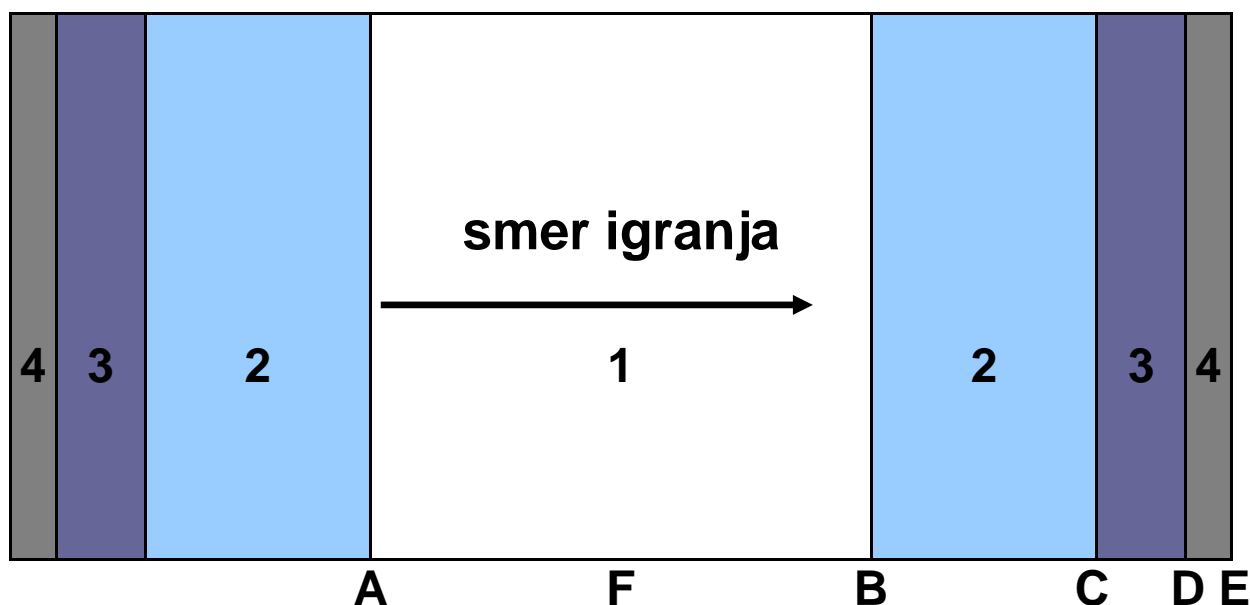
Balinarska igra se odvija na pravokotnem prostoru, ki ga imenujemo balinišče, in ima naslednje dimenzije:

- največja dovoljena dolžina: 27,50 m (dovoljena odstopanja ± 5 cm)
- največja dovoljena širina: 4,00 m
- najmanjša dovoljena širina: 2,50 m

Balinišče za uradne mednarodne tekme mora biti široko najmanj 3 metre.

Po Mednarodnem tehničnem pravilniku (MTP) je določena tudi granulacija oz. debelina peska na balinišču, in sicer $\varnothing = 2-4$ mm.

Samo igrišče je razdeljeno na igralne dele, kot jih prikazuje Slika 6:

Slika 6. Balinišče – igralni deli (osebni arhiv).

Na Sliki 6 so označeni vsi igralni deli in linije balinišča.

Poimenovanja linij:

A: osnovna linija (črta)

B: prva linija

C: druga linija ali linija najdaljšega lučaja balina

D: tretja linija ali končna linija balinišča

F: stranska linija

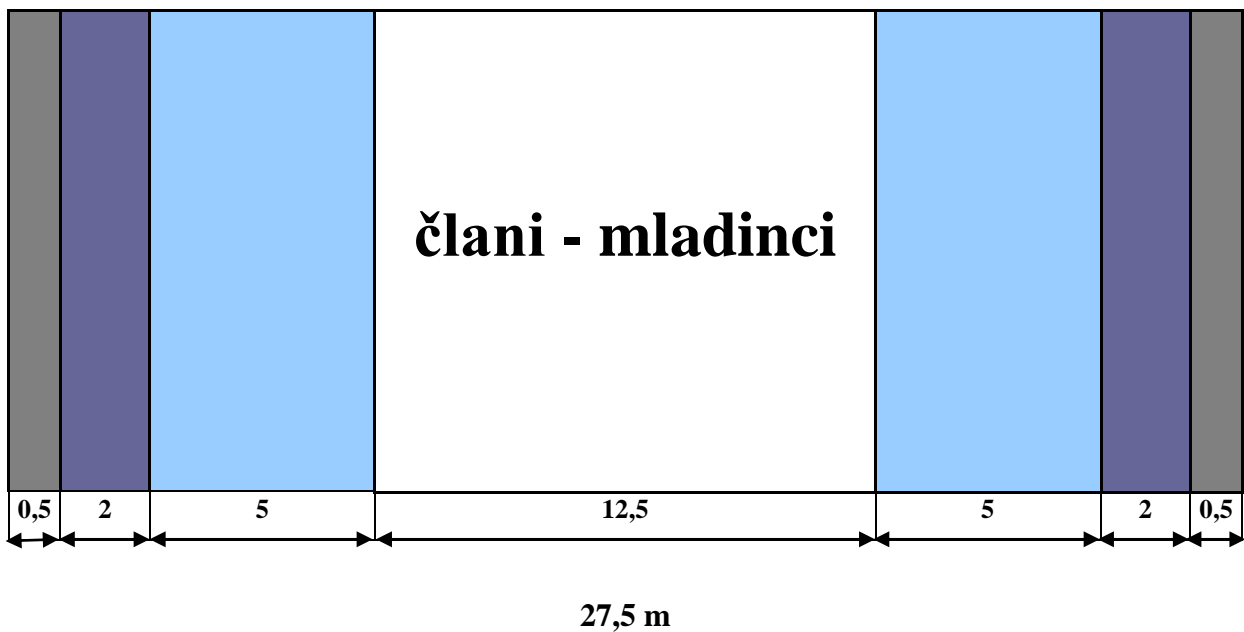
Deli balinišča:

- 1: osrednji pravokotnik (steza)
 - 2: pravokotnik veljavnosti balina (veliki)
 - 3: dodatni pravokotnik (mali)
 - 4: dno igrišča
- 2 + 3: površina, na kateri poteka igra
- 2 + 3 + 4: pravokotnik z dolžino 7,5 m ali cona zaleta

Velikosti igrišča se razlikujejo po kategorijah:

- člani in mladinci: 27,5 m
- ženske: 27,5 m
- dečki: 26,5 m

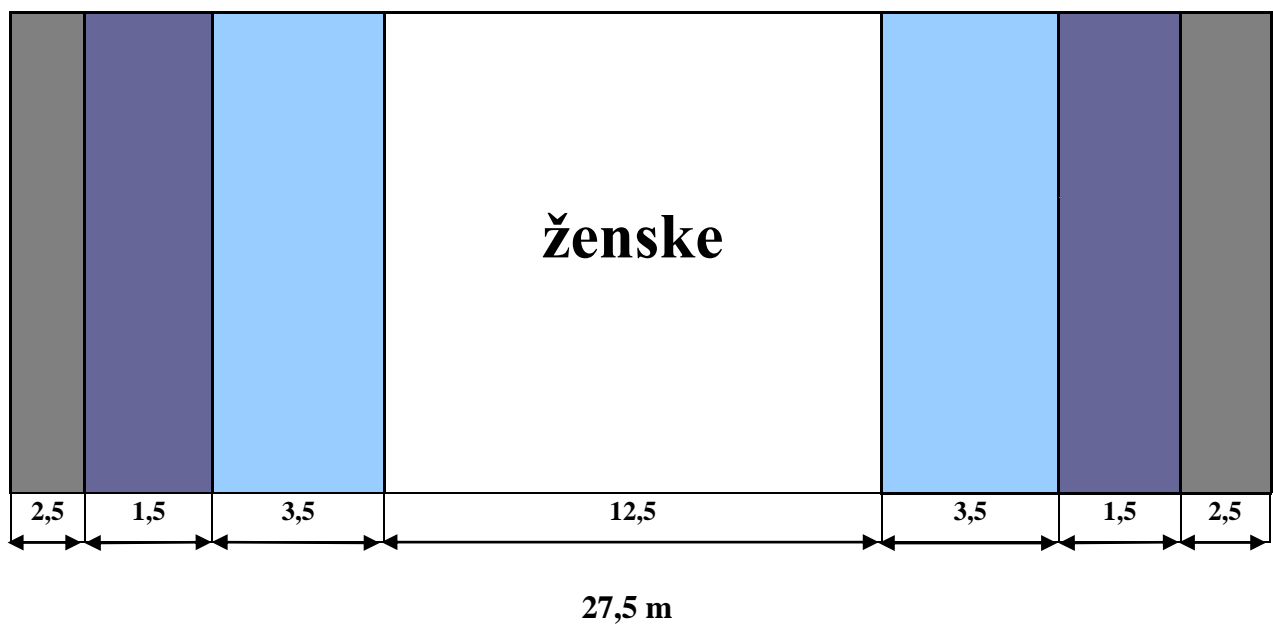
Porazdelitev in razlike med igralnimi prostori (pravokotniki) kažejo sledeče Slike 7, 8 in 9:

Slika 7. Dimenzije balinišča za člane in mladince (osebni arhiv).

Na Sliki 7 so prikazane dimenzije igralnih prostorov za člane in mladince. To so tudi standardne dimenzije balinišča po Mednarodnem tehničnem pravilniku.

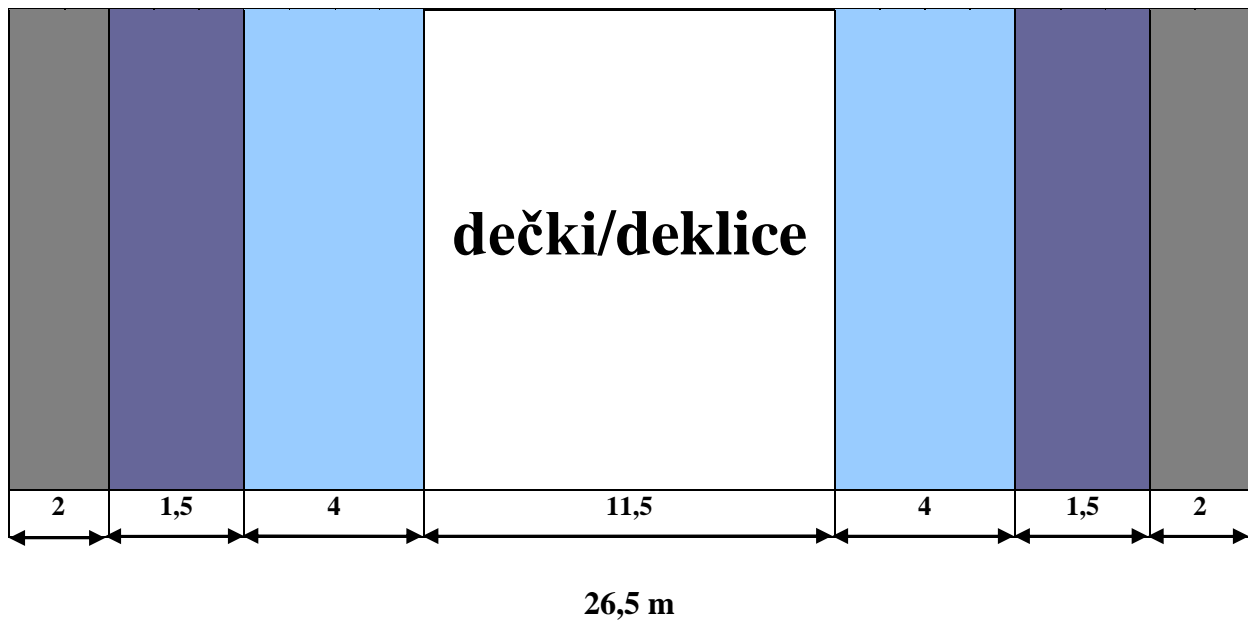
	dno igrišča	= 0,5 m
	dodatni pravokotnik (mali)	= 2 m
	pravokotnik veljavnosti balina (veliki)	= 5 m
	osrednji pravokotnik (steza)	= 12,5 m

Slika 8. Dimenzije balinišča za ženske (osebni arhiv).

Na Sliki 8 so prikazane dimenzije igralnih prostorov za ženske.

	dno igrišča	= 2,5 m
	dodatni pravokotnik (mali)	= 1,5 m
	pravokotnik veljavnosti balina (veliki)	= 3,5 m
	osrednji pravokotnik (steza)	= 12,5 m

Slika 9. Dimenzije balinišča za dečke (osebni arhiv).

Na Sliki 9 so prikazane dimenzije igralnih prostorov za dečke.

	dno igrišča	= 2 m
	dodatni pravokotnik (mali)	= 1,5 m
	pravokotnik veljavnosti balina (veliki)	= 4 m
	osrednji pravokotnik (steza)	= 11,5 m

2. 4 BALINARSKA OPREMA

2. 4. 1 KROGLE

Uporabljajo se lahko samo krogle, ki so v skladu s predpisi F.I.B., vključno s Pravilnikom o homologaciji in o kontroli skladnosti krogle. Izdelane morajo biti izključno iz kovine ali kovinske zlitine. Krogle so lahko votle ali polne. (*Mednarodni tehnični pravilnik, 2000*)

Slika 10. Komplet balinarskih krogel (osebni arhiv).

Slika 10 prikazuje komplet štirih balinarskih krogel v klasični balinarski torbi. Krogle imajo vrisane tudi različne rise oz. vreze, zato da se poleg velikosti in teže med seboj ločujejo tudi po izgledu.

Vsak igralec ima načeloma v kompletu štiri krogle, vendar ne uporablja v vsaki disciplini vseh štirih. Število krogel v posamični disciplini je določeno s pravilnikom (MTP):

- Klasična igra – posamezno: en igralec s štirimi krogli
- Klasična igra – dvojica: dva igralca, vsak s tremi krogli (skupaj 6 krogel)
- Klasična igra – trojka: trije igralci, vsak z dvema krogli (skupaj 6 krogel)
- Klasična igra – četvorka (pokalna tekmovanja, turnirji): štirje igralci, vsak z dvema krogli (skupaj 8 krogel)
- Igra v krog: en igralec s štirimi krogli

- Natančno zbijanje: en igralec s štirimi krogli
- Hitrostno zbijanje: en igralec s tremi ali štirimi krogli
- Štafetno zbijanje: dva igralca, vsak s tremi ali štirimi krogli

Krogle morajo (po *Mednarodni tehnični pravilnik*, 2000):

- imeti premer med 90 in 110 mm
- imeti težo med 900 in 1200 gramov

Dečki (do 14.leta) in tekmovalke lahko uporabljajo manjše in lažje krogle. Vsaka nacionalna balinarska zveza določa za svoje ozemlje lastnosti krogel, ki ji najbolj ustrezajo. Za mednarodna tekmovanja v omenjenih kategorijah:

- najmanjši premer 88 mm
- najmanjša masa: 800 g

2. 4. 2 BALIN (BALINEC)

Balin ima premer od 35 do 37 mm, biti mora iz lesa. ne sme biti okovan in ne sme biti raznih barv ali neenakomerno obarvan ter ne sme biti izrezljan ali plombiran. Najpogosteje se uporablja balin bele ali rdeče barve, če pa se strinjata obe ekipi, lahko uporabljajo balin druge barve, vendar mora biti vedno enotne barve (izjema: pri natančnem zbijanju mora biti balin-cilj bele barve, balin-ovira pa rdeče barve (Slika 11)). (*Mednarodni tehnični pravilnik*, 2000)

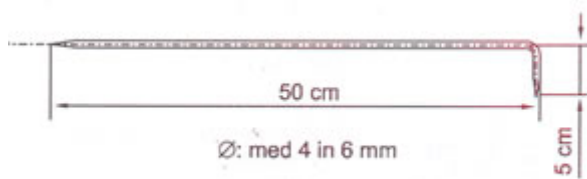

Slika 11. Bel in rdeč balin (osebni arhiv).

Na Sliki 11 sta prikazana balina v barvah, kateri se najpogosteje uporabljata pri balinanju. Bel in rdeč balin se tudi uporabljata pri natančnem zbijanju in sicer bel balin kot cilj in rdeč balin kot ovira.

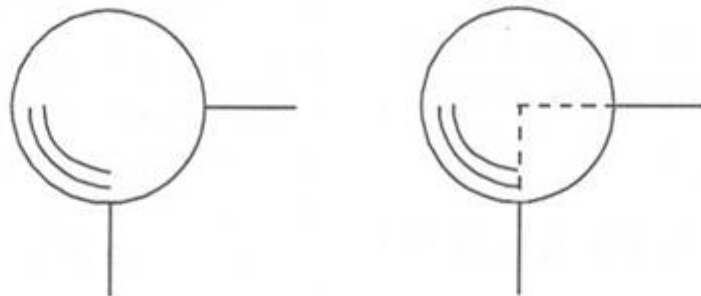
2. 4. 3 RISALKA

Risalka je kovinska palica dolžine 50 cm, z zaključnim zavihkom 5 cm in debeline med 4 in 6 mm (Slika 12). Uporablja se za zarisovanje linij igrišča, zarisovanje pozicije krogle in balina (Slika 13) ter zarisovanje polkrožnega risa pred zbijajočo kroglo s toleranco 50 cm (Slika 14). Risalka je igralcem tudi v pomoč pri merjenju razdalj med krogli in balinom.

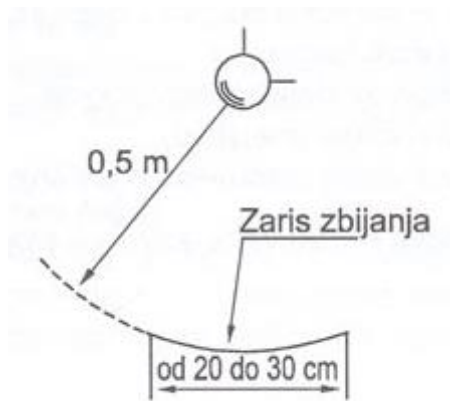
Slika 12. Risalka (*Mednarodni tehnični pravilnik*, 2000).

Na Sliki 12 je narisana risalka s svojimi dimenzijami.

Slika 13. Zarisovanje predmetov – krogle ali balina (*Mednarodni tehnični pravilnik*, 2000).

Slika 13 prikazuje način pravokotnega zarisovanja predmetov v igri – krogel in balina. Podaljšani črti in sečišče pravokotnih krakov je stojišče predmeta – uporablja se pri nepravilnem zbijanju, nepravilnih lučajih in raznih premikih predmetov v igri.

Slika 14. Zarisovanje zbijajoče krogle ali balina (*Mednarodni tehnični pravilnik, 2000*).

Na Sliki 14 je prikazan način zarisovanja zbijajoče krogle ali balina. Pravilen udarec se šteje, če krogla zbijalca pade v prostor med začrtanim zarisom in zbijajočo kroglo.

2. 5 BALINARSKA TEKMOVANJA IN DISCIPLINE

2. 5. 1 BALINARSKA TEKMOVANJA

Od leta 1984 je bila v Jugoslaviji organizirana državna liga za izboljšanje kvalitete igranja, ki se je za Slovence po osamosvojitvi zožila na državne lige znotraj Slovenije. Tako je danes balinanje na Slovenskem organizirano v sledečih ligah po regijah:

DRŽAVNE LIGE:

- Super liga
- 1. slovenska liga– vzhod
- 1. slovenska liga– zahod
- 2. slovenska liga – vzhod – center
- 2. slovenska liga – vzhod – sever
- 2. slovenska liga – zahod
- 1. ženska liga
- 2. ženska liga
- mladinska liga
- liga dečkov – vzhod
- liga dečkov – zahod

OBMOČNE LIGE:

- OBZ Ljubljana
 - 1. liga
 - 2. liga
 - 3. liga – vzhod
 - 3. liga – zahod
- OBZ Gorenjska
 - 1. liga
 - 2. liga
 - liga starejših članov – vzhod
 - liga starejših članov – zahod
- OBZ Notranjska
- OBZ Šaleška
- OBZ Postojna
- OBZ Dolenjska
- OBZ Maribor
- OBZ Slovenska Istra Koper
 - 1. liga
 - rekreacijska liga
 - ženska liga
- OBZ Sežana
- OBZ Nova Gorica
 - 1. liga
 - 2. liga

Vsako leto BZS organizira državna prvenstva v disciplinah:

- posamezno (klasična igra)
- dvojica (klasična igra)
- hitrostno zbijanje
- natančno zbijanje
- igra v krog
- pokalna liga (čtetvorke – klasična igra)

Tekmovalci so razvrščeni v naslednje štiri starostne kategorije:

- dečki (do 14 let)
- mladinci (15–18 let)
- kadeti (18–23 let)
- člani (od 19 let dalje)
- ženske

Tekmovanja so organizirana najprej v regijskem območju, nato se najboljši uvrstijo še na državna tekmovanja v isti disciplini (koliko se jih uvrsti na državno prvenstvo iz vsake regije, določi vsako leto BZS).

Pod okriljem mednarodne balinarske zveze FIB (*La Fédération Internationale de Boules*) meddržavna, celinska in svetovna prvenstva. Priznana mednarodna tekmovanja FIB so:

- Svetovno prvenstvo
- Evropsko prvenstvo
- Evropski pokal ligaških prvakov
- Sredozemske igre
- Četverboj (Slovenija, Hrvaška, Italija, Francija)

2. 5. 2 BALINARSKE DISCIPLINE:

Pri balinanju se tekmuje v različnih disciplinah. Te so:

● KLASIČNA IGRA:

Je prvotna in najstarejša oblika igranja – balinanja, iz katere izhajajo vse ostale discipline. Sprva so jo igrali v četvorkah (4 : 4), kasneje so se razvile še posamezno (1 : 1), dvojica (2 : 2) in trojica (3 : 3).

➤ Načelo:

Vsak igralec poskuša svoje krogle kar najbolje približati balincu. Nasprotnik, ko pride na vrsto, poskuša svoje krogle privedi še bližje balincu ali pa odstraniti tiste krogle, ki mu to onemogočajo. (*Mednarodni tehnični pravilnik, 2000*)

➤ **Potek:**

Igro začne moštvo, ki se mu prisodi balinca (z žrebom ali kako drugače), tako da ga zaluča in obvezno igra prvo kroglo. Nato igra nasprotnik tako dolgo, dokler z bližanjem ali z zbijanjem ne prevzame točke (njegova krogla je bliže balincu kot nasprotnikova). Ko eno moštvo nima več krogel, igra nasprotno moštvo in poskuša napraviti nadaljnje točke z bližanjem ali zbijanjem krogel, ki mu to onemogočajo. Prav tako lahko ekipa zbija balina, vendar ga mora obvezno napovedati. Če je balin izgubljen (met je regularen ali sprejet) in imata obe ekipi še krogle, se igra ponovno na enak način. Balina meče igralec ekipe, ki ga je zadnja metala. (*Mednarodni tehnični pravilnik, 2000*)

➤ **Štetje točk:**

Ko so igralci obeh ekip odigrali vse krogle, dobi ekipa, ki ima balinu najbližje krogle, toliko točk, kolikor krogel je bližjih balinu od najbližje nasprotnikove krogle. Ekipa lahko sprejme točke, ki jim jih ponudi (prizna) nasprotnik, ne da jim bi bilo treba metati vse krogle. Če je balin izgubljen (veljaven ali sprejet met) in ima krogle samo še ena ekipa, dobi ta ekipa toliko točk, kot ima še neodigranih krogel. Balina vrže v novem obratu ekipa, ki je dobila točke. Če ni dobila točke nobena ekipa, vrže balina ekipa, ki ga je predhodno metala. (*Mednarodni tehnični pravilnik, 2000*)

➤ **Točke, do katerih se igra in čas trajanja igre:**

Programi ali objave o tekmovanjih morajo vsebovati število točk, do katerih se igra, in kadar je to predvideno tudi čas trajanja igre. Število točk ne sme biti manjše od 7 in ne večje od 13. Trajanje igre ne sme biti daljše kot 4 ure. V vseh primerih je pri določanju časa trajanja igre potrebno paziti na to, da se tekmovanje zaključi v predvidenem času. V izjemnih primerih se lahko po predhodni objavi organizacijskega odbora in s sodnikovim soglasjem zmanjša število točk ali čas trajanja igre. Število točk v nobenem primeru ne sme biti manjše od 7 in trajanje igre krajše od 1 ure. (*Mednarodni tehnični pravilnik, 2000*)

Načeloma se klasične igre igrajo do 13 točk in/ali čas trajanja igre je 1 uro in 15 minut ali 1 uro in pol.

➤ **Zmagovalec igre:**

V igri je zmagala ekipa, ki je:

- A. prva dosegla predvideno število točk pred iztekom regularnega časa igre
- B. dosegla večje število točk po izteku regularnega časa (zaključi se obrat, ki je v teku)

V primeru, da sta obe ekipi po izteku regularnega časa dosegli enako število točk in pravilnik tekmovanja ne dovoljuje

izenačenega rezultata, ekipi odigrata dodaten obrat z nerazveljavljenim oz. neizgubljenim balinom, v skladu z odstavkom C.

V primeru enakosti tudi ob zaključku tega obrata, se zmagovalca določi na način, kii ga določa odstavek C.

C. Igra z nerazveljavljenim oz. neizgubljenim balinom

Pravilo: pri napovedanem zbijanju razveljavljen balin oziroma z bližanjem razveljavljen balin se v vseh primerih obvezno vrača na prejšnje mesto.

Poseben primer: če mesto balina (popolnoma ali delno) zavzema krogla, se ukrepa po naslednjem postopku:

- balin se postavi na svoje prejšnje mesto
- krogla se postavi v dotik z balinom na liniji, ki povezuje začetno zaznamovanje krogle in balina
- če mesto balina zavzema igrana krogla, se ta vedno postavi v dotik z balinom pred njim in iz strani, iz katere je prišla igrana krogla; omenjena krogla se nikoli ne sme postaviti tako, da ne bi imela točke
- če igrana krogla deloma zavzema mesto krogle, katero bi bilo potrebno premakniti, potem se te krogle ne premika, temveč se igrano kroglo postavi na najbližje prosto mesto v dotik z balinom na način, ki je opisan v točkah B in C
- če mesto balina zavzema več krogel se uporablja isto pravilo

D. Dodatno bližanje za določitev zmagovalca

Način:

- balin ostane na svojem mestu
- vse krogle so odstranjene s terena
- igralec ekipe, ki je vrgla balina, bliža prvi
- sodnik izmeri oddaljenost krogle od balina in potem kroglo odstrani s terena; v vseh primerih mora biti balin pred merjenjem obvezno vrnjen na svoje mesto
- igralec nasprotne ekipe prav tako bliža eno kroglo in sodnik ponovi postopek, opisan pod točko D

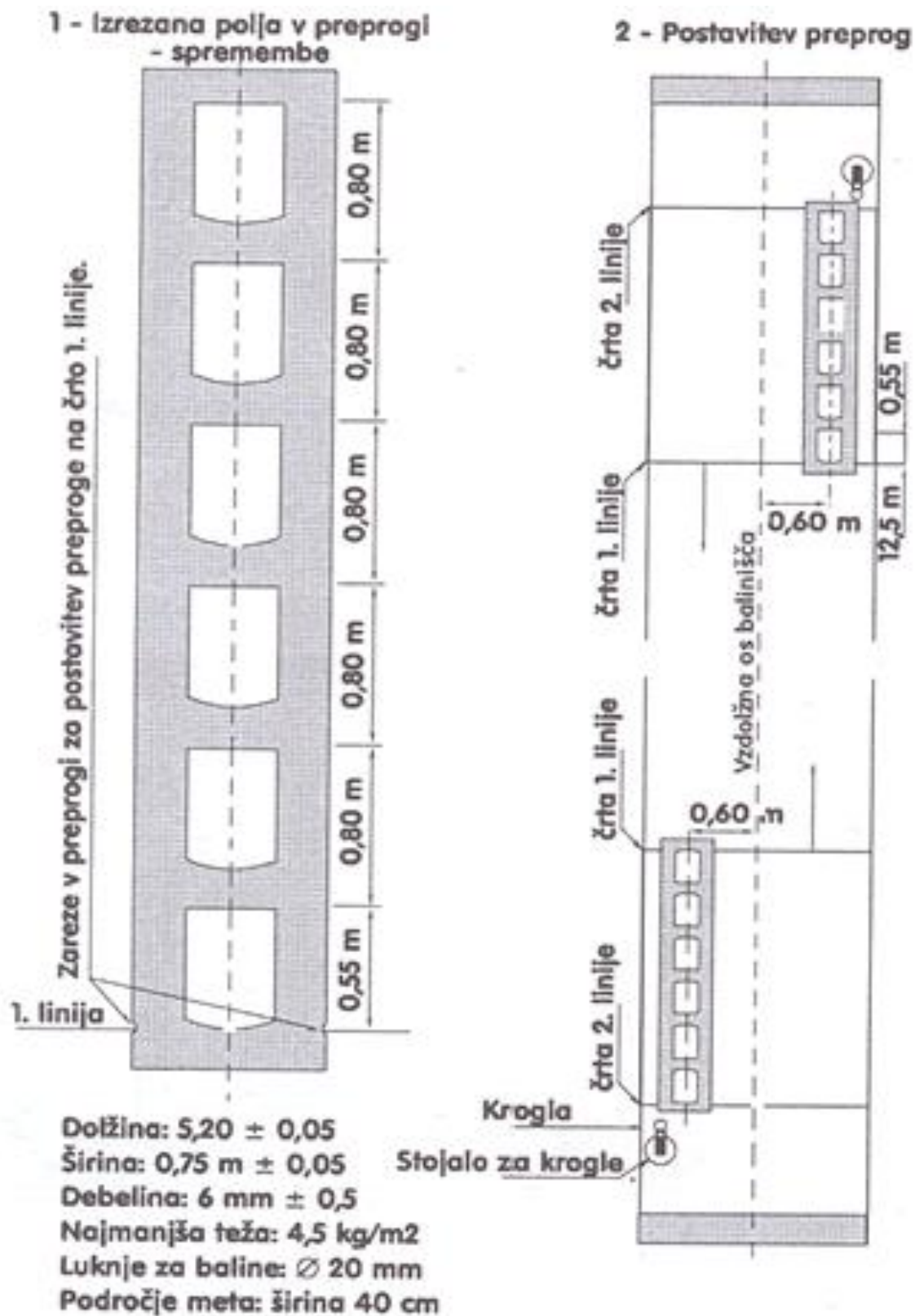
Ekipe, katere igralec je približal kroglo bližje balinu, je razglašena za zmagovalko. V primeru enakosti se bližanje ponovi in se nadaljuje, dokler ena izmed ekip ne zmaga. (*Mednarodni tehnični pravilnik*, 2000).

● HITROSTNO ZBIJANJE:

Hitrostno zbijanje se je prvič izvedlo na svetovnem prvenstvu leta 1986 v Monte Carlu. (Vidović, 1989).

Izvaja se v zaporedju zbijanja od 1. do zadnje (6.) pozicije (Slika 15) predmeta in nazaj od zadnje do 1. pozicije predmeta itd. Cilj zbijalca je doseči čim več pravih zadetkov (s toleranco 50 cm) v času 5 minut. Zbijalec zbija izmenično v eno in drugo stran in je stalno v gibanju (tek). Za vsak naslednji met ima ob koncu igrišča postavljeno stojalo za sledečo kroglo, s katero zbija (Slika 16).

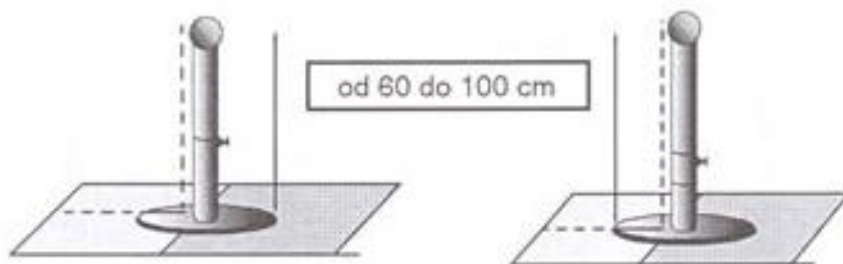
Igralec doseže v 5 minutah povprečno od 40 do 50 metov, pri čemer preteče pribl. 1200–1300 metrov.

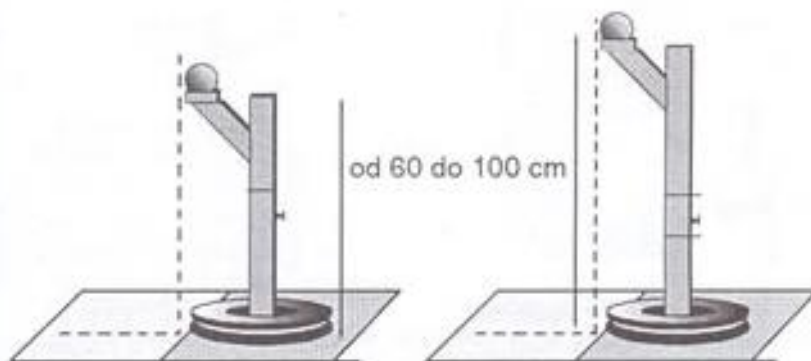
Slika 15. Postavitev in potek hitrostnega zbijanja za člane in mladince (14 do 18 let) (Mednarodni tehnični pravilnik, 2000).

Na Sliki 15 so prikazane dimenzije preprog in njihova postavitev za člane in mladince.

- z nastavljivo višino

- nameščeno tako, da je vertikalna projekcija krogle za črto 2. linije.

Slika 16. Stojalo za krogle (Mednarodni tehnični pravilnik, 2000).

Slika 16 prikazuje dimenzije in postavitev stojala za krogle, ki se uporablja pri hitrostnem in štafetnem zbijanju.

● ŠTAFETNO ZBIJANJE:

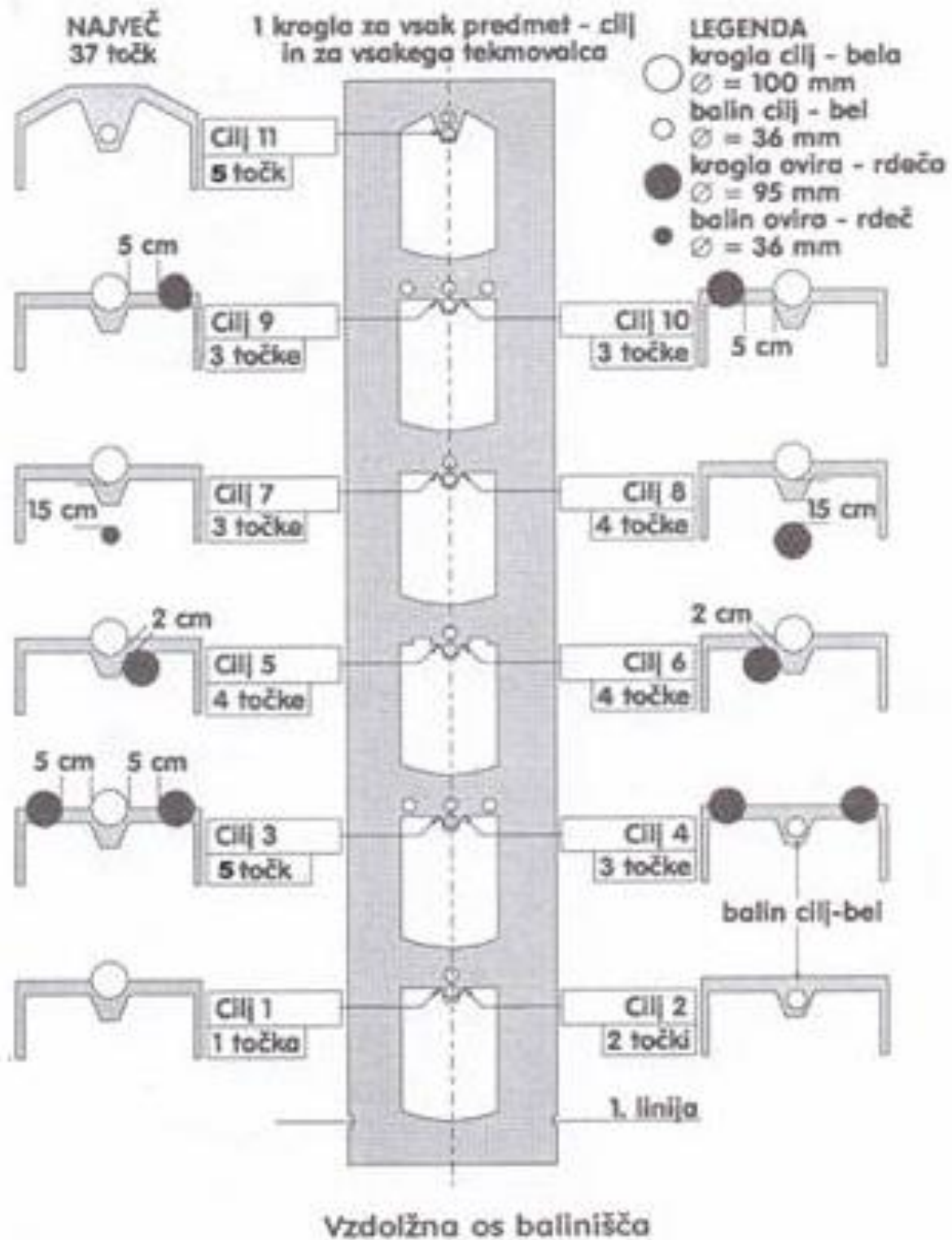
Štafetno zbijanje se je na svetovnem prvenstvu prvič izvedlo šele leta 2003, v Nici, Francija.

V tej disciplini sodelujeta dva tekmovalca iz vsake ekipe. Čas trajanja štafetnega zbijanja je 5 minut, sotekmovalca pa se s predajo (dotik) menjata po štirih metih krogel oz. po dveh krogih teka. Postavitev krogel je standardna, in sicer se postavlja na eni strani na 4., na drugi strani pa na 2. pozicijo (oz. 3. in 1. pozicijo pri dečkih in ženskah).

● NATANČNO ZBIJANJE:

Natančno zbijanje se je prvič izvedlo na svetovnem prvenstvu v Splitu leta 1984.

Ta disciplina je leta 2000 doživela "preobrazbo", ko je star način (68 možnih točk) zamenjal nov način zbijanja (37 možnih točk). Pri natančnem zbijanju je cilj zadeti čim več belih predmetov (kroglo ali balina), ki stojijo posamezno ali v predpisani poziciji – kombinaciji z rdečim predmetom (kroglo ali balinom), ki pa ga ne smemo z zbijanjem premakniti s svojega položaja. Cilje (predmete) postavljamo na 6 različnih pozicij – dolžin, začevši od spredaj. Pravilni udarci (s toleranco 50 cm) so različno vrednoteni, odvisno od težavnosti posameznega cilja (Slika 17).

Slika 17. Potek in točkovanje natančnega zbijanja za člane in mladince (14 do 18 let) (Mednarodni tehnični pravilnik, 2000).

Na Sliki 17 je prikazan potek in točkovanje natančnega zbijanja za člane in mladince.

● IGRA V KROG:

Igra v krog se je prvič izvedlo na svetovnem prvenstvu v Kranju leta 2001.

Disciplina se igra posamezno (1 : 1), in sicer 8 obratov, od katerih vsak posameznik 4 obrate bliža (16 krogel) in 4 obrate zbija (16 krogel). Z žrebom se določi, kdo bo prvi lučal balinca (vsak luča balinca 2 obrata – izmenično) ter kdo bo začel z bližanjem in kdo z zbijanjem. Ko igralec zaluča balinca v igralni prostor, se okoli balinca začrta krog s polmerom 70 cm. Cilj bližalca je, da poskuša približati čim več krogel (4 na obrat) v krog. Cilj zbijalca pa je, da krogle pravilno zbije (s toleranco 50 cm) iz kroga. Za pravilno bližanje velja, da se krogla ustavi znotraj kroga, pri čem njen največji obod ni izven zunanje meje na tleh narisane kroga. Kroglo, ki je bila ugotovljena kot neveljavna, je potrebno odstraniti z balinišča. Točkovanje: vsaka pravilno bližana krogla prinese 1 točko, »biberon« pa 2 točki. Biberon je krogla, ki se ustavi manj kot 0,5 cm od balina. Krogla, ki premakne balin za več kot 50 cm in ostane v krogu, prinese samo eno točko, čeprav je »biberon«. Zbijanje prinese točko, kadar pravilno zbita nasprotnikova krogla zapusti krog. Kroglo, ki se premakne znotraj kroga, je potrebno znova postaviti na prejšnje mesto. Po veljavnem zbijanju je potrebno z balinišča umakniti vse krogle. Točkovanje: vsak pravilen zadetek prinese 1 točko, če pa se zbijoča krogla ustavi v notranjosti kroga, to prinese 2 točki. Zmagovalec je seveda tisti, ki v osmih odigranih obratih doseže več točk. Če pravilnik tekmovanja ne predvideva izenačenega izida, nasprotnika odigrata dodatek (2 obrata). Balin vrže po enkrat vsak od igralcev. Če je rezultat še vedno izenačen, je potrebno dodatna obrata ponoviti, pri čemer se morata bližanje in zbijanje izmenjavati v enakomernem zaporedju. Postopek je potrebno ponavljati dokler se ne dobi zmagovalca.

2. 5. 3 LIGAŠKE BALINARSKE DISCIPLINE:

Načeloma je tekmovalni sistem v ligah zastavljen tako, da je z višanjem lig zahtevnejši izbor disciplin. To pomeni, da sistem nižjih lig, območne stopnje, zajema večji del klasičnih iger, medtem ko se v višjih ligah, državne stopnje, v večji meri pojavljajo tehnične discipline – hitrostno, štafetno in natančno zbijanje. Sami sistemi se v interesu popestritve ligaških tekmovanj in v interesu dvigovanja kvalitete igre spreminjajo. V naslednji razpredelnici je prikazan tekmovalni sistem Super lige v sezoni 2010:

1. del tekmovanja:	Čas trajanja:
Igrišče	
1. Trojka – klasična igra	75 min. ali do 13 točk
2. Posamezno – klasična igra	75 min. ali do 13 točk
3. Igra v krog	8 obratov
4. Dvojica – klasična igra	75 min. ali do 13 točk
2. del tekmovanja:	
2. Hitrostno zbijanje	5 min.
3. Natančno zbijanje	11 predmetov/ciljev – 1 krogla na cilj
2. Štafetno zbijanje	5 min.
3. del tekmovanja:	
1. Dvojica – klasična igra	75 min. ali do 13 točk
2. Posamezno – klasična igra	75 min. ali do 13 točk
3. Igra v krog	8 obratov
4. Trojka – klasična igra	75 min. ali do 13 točk

Vse igre v posamezni tekmi se točkujejo: zmaga = 2 točki, neodločeno = 1 točka in poraz = 0 točk. Neodločen končni rezultat na tekmi ni dovoljen. Kadar je po končnih igrah ugotovljen neodločen rezultat, se pristopi k razigravanju za zmagovalca tekme. Razigrava se z igro v krog (1 tekmovalca), tako da se odigrata dva obrata s štirimi krogli. V primeru, da je rezultat igre po odigranih dveh obratih neodločen, se igra razigravanja z dvema obratoma nadaljuje do zmage enega igralca.

Najvišje možno število točk na tekmi je 22 točk oz. 23 točk, kadar je igrana dodatna igra (rezultat 12 : 11).

Tekme se točkujejo: zmaga v rednem delu 3 točke, zmaga po dodatni igri 2 točki, poraz po dodatni igri 1 točko in poraz v rednem delu 0 točk.

2. 6 IZSLEDKI DOSEDANJIH RAZISKAV NA PODROČJU SOCIALNO-DEMOGRAFSKIH, PSIHOLOŠKIH IN EKONOMSKIH VIDIKOV ŠPORTA V SLOVENIJI

Skoraj nič ali zelo malo podatkov imamo o socialno ekonomskem položaju športnikov, njihovih pogojih življenja in dela ter motivih za športno udejstvovanje. Za ugotavljanje socialnodemografskih in ekonomskih karakteristik, pogojev življenja in dela ter treniranja je zelo malo merskih instrumentov. Rezultati motoričnih testov in s tem posredno športna forma oz. rezultati v posamezni panogi so vidni in tako praktično na očeh javnosti. Socialni položaj, pogoji življenja in dela, treniranja itd. iz vidika javnosti niso tako opazni in s tem za večino precej nepomembni, razen za športnike same. Pomembnost tako socialnih kot ekonomskih podatkov o športnikih pride do izraza predvsem ob spoznanju, da se na športnike vse preveč gleda kot na objekte, ne pa subjekte športnega udejstvovanja. Športnika obravnavamo le kot nekoga, ki mora dosegati športne rezultate vrhunškega ranga, osvajati medalje, dobivati priznanja. Posamezni športniki iz različnih kategorij imajo vrsto vprašanj in neenakih pogledov na probleme sodobnega športa. Vse navedeno kaže, da se je več kot upravičeno ukvarjati z raziskovanjem socialno ekonomske problematike z vidika športnikov samih (Bednarik, Ferenčak, in Turšič, 2002).

Skozi oči slovenskih vrhunskih športnikov so glavni dejavniki uspešnega dela starši, ki so njihovi motivatorji in dejavniki, kot so: ekonomska moč, dobro strokovno delo trenerjev, dobra urejenost razmer med šolo in treningi, sodobna in dobra opremljenost športnih objektov in nenazadnje tudi pomoč države pri zaposlovanju (Bednarik idr., 2002).

Raziskava Mihoviloviča (1974, v Bednarik idr., 2002) zajema biološke, psihološke, sociološke in športne elemente iz življenja in dela vrhunskih športnikov nekdanje Jugoslavije. Avtor ugotavlja, da je največ vrhunskih športnikov starih od 20 do 25 let, večina jih biva v mestih, pri vzrokih za ukvarjanje s športom je na prvem mestu krepitev zdravja, na drugem pa potovanja. Večini od njih je največja želja doseči dober rezultat in kar 80% vseh je pripravljeno v celoti žrtvovati se za šport. Večina jih meni, da bi športniki zaslužili večje materialne nagrade. Prepričani so, da bi boljša finančna stimulacija pripeljala do boljših rezultatov in da so obstoječe materialne in finančne nagrade premajhne.

Avtorji (Bednarik idr., 2002) obsežne raziskave na področju socialnih in ekonomskih vidikov športa navajajo naslednje ugotovitve:

Stan slovenskih športnikov je zanimiv ne samo iz socialnega vidika, pač pa tudi zato, ker nam izkušnje govorijo, da poizkušajo slovenski športniki urejene razmere, ki jih potrebujejo za vrhunske rezultate, urediti najprej v svojem mikro okolju. Večina še živi s svojimi starši oz. so samski, kar je skupaj (76,2%), veliko več jih je kot pa poročenih in živečih v izvenzakonski skupnosti, kar niti ni presenetljivo, saj je večina slovenskih športnikov dijakov ali študentov. Populacija športnikov zajetih v raziskavo je heterogena po starosti in poklicnem statusu. Kot je predvideno, je največ študentov oz. dijakov, verjetno je to specifičnost naše družbe, saj si športniki s statusom študenta v prvi vrsti sami uredijo nekaj pogojev za delo – treninge. Pri tem je mišljeno predvsem na razporejanje razpoložljivega časa, kar nam kaže na urejen odnos med šolo in športniki. Dokaj velik odstotek je zaposlenih v državnih institucijah, kar kaže tudi na določeno mero pomoči države predvsem vrhunskemu športu v Sloveniji. Le redkim športnikom in športnicam uspe uskladiti vse obveznosti s športnega področja z učenjem in študijem v smislu najvišje stopnje izobrazbe. Izobrazba športnikov je sorazmerno heterogena, velik odstotek anketirancev ima končano srednjo šolo, kar 21, 6% pa le osnovno šolo. Samo 17,9% je študentov, premalo pa najbrž tudi športnikov z višjo oz. visoko izobrazbo (6,6%). Le en odstotek jih ima zaključen magisterij ali doktorat. Bivalni pogoji so ena od osnov za delo slovenskih športnikov. Kar veliko jih še vedno živi s starši v lastniški hiši ali stanovanju. Le nekaj jih živi v lastni hiši ali stanovanju. Ostali imajo nekoliko manj ugodne bivalne pogoje. Večina športnikov in športnic ima urejene bivalne razmere, ki so eden od pogojev za vrhunski rezultat. Večina športnikov prihaja iz velikih urbanih naselij. Večina slovenskih športnikov in športnic se je s športom začela ukvarjati že zgodaj, med sedmim in desetim letom starosti, z izbranim športom pa nekaj let kasneje. Zanimanje za šport so anketiranci v največ primerih pridobili doma oz. v šoli pri pouku športne vzgoje, za izbrani šport pa predvsem v šolskem športnem društvu. Statistično pomembna razlika med spoloma se je pokazala pri odgovorih o tem, kdo jih je navdušil za izbran šport. Tako mama kot brat in sestra so s svojim navdušenjem bolj vplivali na športnice kot na športnike, prav tako trener. Večinoma vendarle menijo, da so se za izbrani šport navdušili sami. Mediji pri tem niso igrali velike vloge. Družine s športno tradicijo so običajno generator usmerjanja otrok tudi v športno dejavnost. Lahko pa deluje tudi v nasprotni smeri in ravno takšni starši ne usmerjajo svojih otrok v vrhunski šport. Oni so namreč tisti, ki najbolj poznajo tako dobre kakor tudi slabe plati ukvarjanja z vrhunskim športom. Če slednje prevladuje, starši svojih otrok gotovo ne bodo usmerjali v športno dejavnost, zato imajo tudi največ možnosti prav oni, da postanejo

odločilni dejavnik primarne socializacije. Statistično gledano je zelo pomembno, ali so se starši športnikov ukvarjali s športom ali ne. Ugotovljeno je, da so slovenski športniki otroci staršev, ki se s športom sploh niso ukvarjali (več kot polovica mater in skoraj tretjina očetov). Večina slovenskih športnikov in športnic trenira že 10 let ali več. Skoraj polovica športnikov ima osebne trenerja, občasno se ga poslužuje veliko manj anketirancev. Slovenski športniki in športnice svoje trenerje visoko cenijo. Svoje trenerje ocenjujejo kot zelo strokovne, poštene, dosledne, organizacijsko sposobne in ustvarjalne. Tudi ostale lastnosti trenerjev so anketiranci nadpovprečno ocenili. Obstajajo tudi tekmovalci, ki trenirajo večinoma sami, nadzoruje pa jih reprezentančni trener. Še vedno velik pa je odstotek športnikov, ki so prepuščeni sami sebi, nihče jih ne nadzira, pa kljub temu dosegajo dobre rezultate. (Bednarik idr., 2002)

Prav trener pa je dostikrat ključnega pomena za športnikov začetek ukvarjanja s športom, za prekinitev športne kariere, za uspeh na svetovnih tekmovanjih itd. S svojimi nalogami, ki jih opravlja v procesu športne vadbe vsestransko obdeluje in skrbi za svojega varovanca ali varovance.

Tušak in Tušak (2001, v Kajtna in Tušak, 2007) trenerjeve naloge opredeljujeta z vidika kompleksnega pristopa do športnika. Njegovo aktivnost opredeljujeta na šestih področjih:

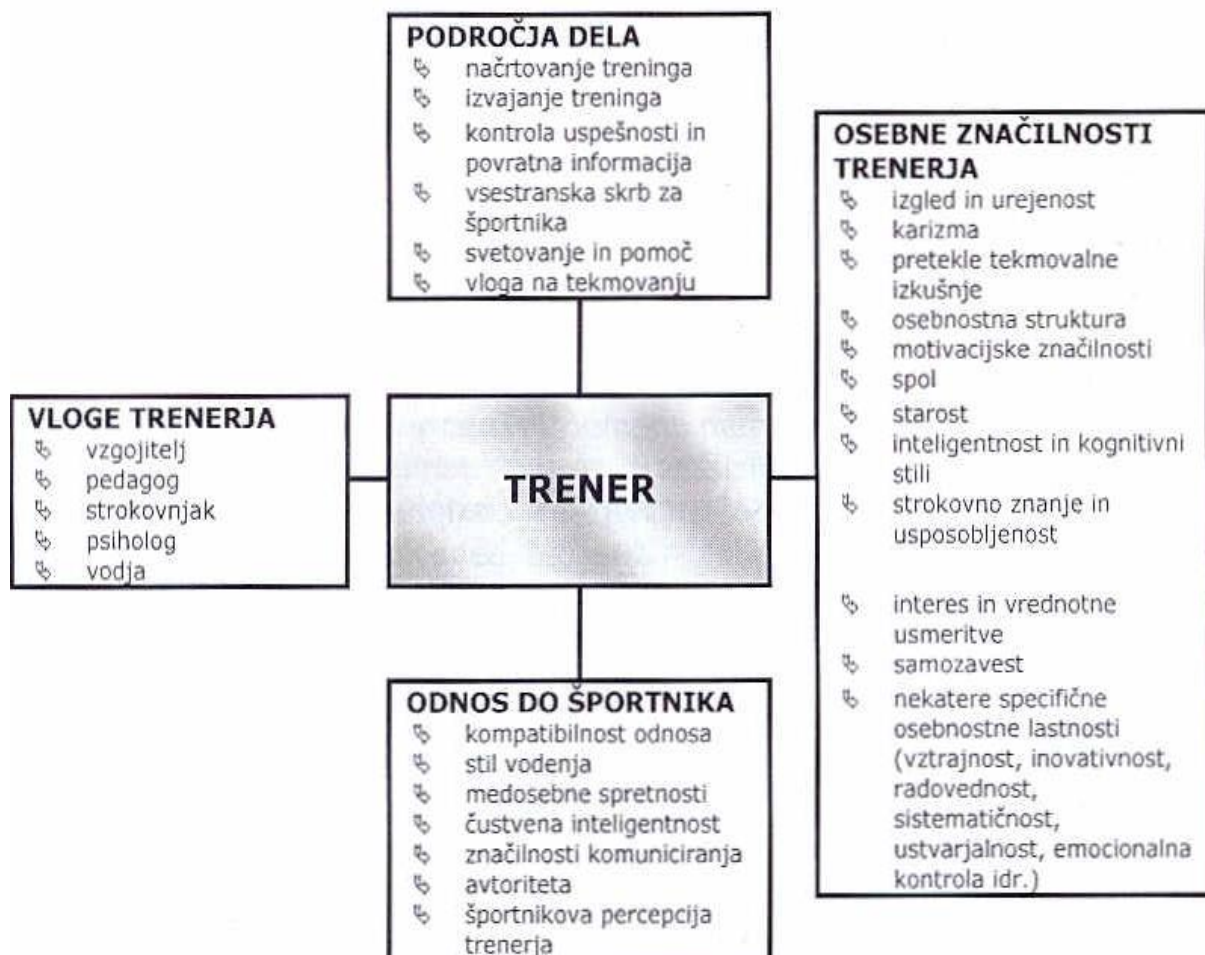
- Planiranje treninga
- Izvajanje treninga
- Kontrola uspešnosti treninga
- Vsestranska skrb za varovanca
- Svetovanje in pomoč svojim varovancem
- Vloga na tekmovanju

Kajtna in Tušak (2007) tudi v odnosu trener – športnik navajata naslednje dejavnike, ki so pomembni s strani trenerja:

- trenerjeva osebnost,
- strokovna usposobljenost,
- inovativnost,
- komunikativnost,
- stil vodenja,
- emocionalna kontrola,
- spol trenerja,
- motivacija.

Tušak in Tušak (2001, v Kajtna in Tušak, 2007) uspešnega trenerja z vidika osebnosti opredeljujeta kot čustveno stabilnega (zna kontrolirati svoja čustva, je v čustvovanju stabilen – v kritični situaciji zna reagirati hladnokrvno in umirjeno) in kot družabnega (družabnost se kaže v uspešnem odnosu dz okolico, predvsem s športniki), trener pa naj bi bil do določene mere tudi dominanten, realističen, biti mora individualist (da bo odgovarjal za svoje delo), biti mora tudi visoko inteligenten, inventiven (sposoben uvajati novosti), ne sme biti preveč rigiden (pripravljen mora biti prekiniti ustaljena pravila in tradicijo) in sposoben sprejemati odgovorne odločitve.

Kajtna in Tušak (2007) sta v modelu trenerja kot centralne figure v športno transformacijskem procesu strnila tiste glavne dejavnike, v katerih se trenerji med seboj razlikujejo, in ki ključno definirajo njihovo vlogo v športu:

Slika 18. Model trenerja (Kajtna in Tušak, 2007).

Na Sliki 18 je prikazan model trenerja (po Kajtna in Tušak, 2007) - njegovo področje dela, vloge, odnos do športnika in osebne značilnosti trenerja.

Proučevanje motivacije otrok za sodelovanje v tekmovalnem športu in proučevanje dejavnikov, ki vodijo k odločitvam o prenehanju športne kariere, sta dve izmed najpomembnejših raziskovalnih tem, s katerimi se ukvarjajo študije otroške športne psihologije (Cecić Erpič, 2005).

Weiss in Petlichoff (1989, v Cecić Erpič, 2005) sta v raziskavah ugotovili, da lahko najpogosteje navajene motive za vztrajanje otrok v tekmovalnem športu združimo v štiri kategorije: kompetentnost (učenje in izpopolnjevanje spretnosti), članstvo (oblikovanje in vzdrževanje prijateljskih odnosov), telesna kondicija in zabava. Zanimivo je, da so se te štiri kategorije izoblikovale v številnih raziskavah, in sicer ne glede na uporabljen metodologijo, spol, kulturo ali tip športa.

Na kakovost športnega udejstvovanja otrok in mladostnikov vplivajo socialni, psihološki in razvojni dejavniki. Delovanje množice dejavnikov Harterjeva (1981, v Cecić Erpič, 2005) pojasnjuje s teorijo zaznane kompetentnosti. Slednja se pogosto uporablja za razumevanje motivacijskih in emocionalnih vplivov, ki jih ima šport na otroke in mladostnike. Zaznavo lastne kompetentnosti spremljajo pozitivna čustva, kot so na primer ponos, zadovoljstvo in veselje. Ta pozitivna čustva pa so hkrati poriv za nadaljnjo motivacijo in ukvarjanje s to dejavnostjo. Gre za to, da se posameznik, zaradi doživljanja pozitivnih čustev, želi še naprej ukvarjati z dejavnostjo, v kateri se počuti kompetentnega in sposobnega (Brustad, Babkes in Smith, 2001, v Cecić Erpič, 2005). Omenjena teorija se osredotoča predvsem na notranje vire motivacije, ki se izražajo kot posameznikova želja, da še naprej vlaga trud v izbrano dejavnost, iskanje izzivov in vztrajanje v dejavnosti tudi takrat, ko ni zadovoljujočih rezultatov (Cecić Erpič, 2005).

Socializacijski vidik teorije poudarja pomen staršev v oblikovanju otrokove samozaznave kompetentnosti in nadzora, čustvenih odzivov na ukvarjanje s športom in z drugimi dejavnostmi ter razmerja med notranjo in zunanjo motivacijo. Starši s svojim vedenjem in odzivanjem na otrokov primarni interes po obvladanju dejavnosti vplivajo na njegovo nadaljnjo motivacijo. Če starši otrokovo zanimanje nagradijo z vzpodbudo, otroku s tem sporočajo, da ima razvite naravne danosti za ukvarjanje s športom. Takšno vedenje staršev ima pozitiven vpliv na razvoj otrokove zaznave kompetentnosti in s tem na njegovo motivacijo. Glede na to, da je vpliv staršev zelo pomemben, je zelo verjetno, da o otrok, ki ga starši ne zaznavajo kot kompetentnega v športu, tako doživljal tudi sam sebe. Takšni otroci zaznavajo sebe kot manj kompetentne, menijo, da imajo manj nadzora nad dogodki, v

podobnih kontekstih pogosteje doživljajo tesnobo in so manj notranje motivirani za storilnostne dosežke (Harter, 1981, v Cecić Erpič, 2005).

Mlajši otroci se pri oblikovanju zaznave lastne kompetentnosti v večji meri zanašajo na povratne informacije, ki jih dobijo od pomembnih odraslih (trenerjev, staršev), in na tekmovalni rezultat. V obdobju od poznega otroštva do adolescence (od približno 10. do 15. leta) postane vse bolj pomembna medvrstniška primerjava in mnenja vrstnikov. V pozni adolescenci (od približno 16. do 18. leta) pa se mladostniki pri oblikovanju prepričanj o lastni športni sposobnosti v večji meri zanašajo na primerjavo svojih sedanjih dosežkov s preteklimi. Rezultati študij kažejo na relativen vpliv, ki ga imajo na oblikovanje motivacijskih vplivov športnega udejstvovanja otrok in mladostnikov v procesu socializacije starši in vrstniki (Brustad in Partridge, 2002, v Cecić Erpič, 2005).

Scanlanova in sodelavci (Scanlan in Simons, 1992, v Cecić Erpič, 2005) pojasnjujejo sodelovanje otrok in mladostnikov v tekmovalnem športu z modelom predanosti.

Na predanost v športu vpliva pet dejavnikov: uživanje v športu, možnost za udeležbo v drugih dejavnostih, stopnja osebnega vložka, priložnost za udeležbo in socialni pritisk (Brustad, Babkes in Smith, 2001, v Cecić Erpič, 2005). Scanlanova in sodelavci (Scanlan in Simons, 1992, v Cecić Erpič, 2005) uživanje v športu definirajo kot stopnjo veselja, zabave in pozitivnih občutij, ki jih doživi otrok v športu. Možnosti za udeležbo v drugih dejavnostih predstavljajo privlačnost tekmovalne dejavnosti, osebni vložek pa so pravzaprav viri (npr. čas, denar), ki jih je posameznik nepovratno vložil v športno dejavnost. Priložnosti za udeležbo predstavljajo tiste koristi, prednosti, ki so posledica sodelovanja v tekmovalnem športu in jih posameznik ne more dobiti drugje. Zadnji dejavnik je socialni pritisk oz. normativna pričakovanja okolja, ki vplivajo na posameznikov občutek dolžnosti, da ostanejo aktivni v športni dejavnosti. Pomemben vir socialnega pritiska so seveda otrokovi starši.

Zgodovinski razvoj balinanja in njegovih disciplin je pripeljal do tekmovalnih sfer svetovnih razsežnosti in zahteve za doseg vrhunskih rezultatov so vse večje. Od vrhunškega balinarja se ne zahteva le da je natančen in obvlada taktiko igranja klasične igre, temveč je potrebna specialna psihofizična sposobnost, v ozadju pa so vplivajoči dejavniki, kot so socialno-demografski vidik igralcev, biomehanske zahteve disciplin, pogoji dela procesa športne vadbe, strokovni vodstveni team, organiziranost kluba, zveze, ipd.

Omenjene raziskave in ugotovitve v določenih panogah ali športu nasploh so izhodišče za primerjavo z balinanjem. Zanimalo me je, kako se balinarji, balinarski trenerji, treningi, tekmovanja in pogoji dela v balinanju razlikujejo z ostalimi športnimi panogami.

3 CILJI NALOGE

Naloga ima naslednje cilje:

- ugotoviti naslednje socialnodemografske značilnosti balinarjev: izobrazba, zaposlitev, zakonski stan, karakteristike krajev, v katerem živijo;
- ugotoviti najpomembnejše motivacijske razloge za ukvarjanje z balinanjem;
- spoznati karakteristike športne vadbe – kvaliteto in kvantiteto balinarskih treningov;
- spoznati odnos tekmovalcev do soigralcev, trenerjev in treningov.

4 METODE DE LA

4. 1 Vzorec merjencev

Vzorec merjencev predstavlja 37 balinarjev najvišje balinarske lige, tako imenovane Super lige. V Super ligi je 8 ekip s po 8 balinarji, kar pomeni, da moj vzorec predstavlja 57,8% delež balinarjev lige.

4. 2 Vzorec spremenljivk

Vzorec spremenljivk predstavljajo vprašanja anketnega vprašalnika, ki je v Prilogi 1.

4. 3 Metode obdelave podatkov

Obdelavo podatkov sem opravil na osebнем računalniku v programu Microsoft Excel. Izračunane so bile frekvence, ki sem jih za boljšo preglednost predstavil v obliki tabel in grafikonov.

4. 4 Organizacija in izvedba raziskave

Anketiranje sem izvedel sredi tekoče ligaške sezone leta 2005. Nekaterim ekipam oz. njihovim vodjem sem dal anketne vprašalnike osebno, drugim pa poslal na klubski naslov. Izpolnjene vprašalnike sem dobil vrnjene osebno ali po pošti.

5 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Anketni vprašalnik sem oblikoval v dva glavna sklopa in v tej obliki sem tudi izdelal interpretacijo rezultatov.

5.1 Socialnodemografske značilnosti balinarjev:

Sklop vprašanj socialnodemografske značilnosti balinarjev zajema: starost, zakonski stan, izobrazbo, status zaposlitve in poklic, način preživljanja in karakteristiko kraja, v katerem živijo.

5.1.1 STAROST:

Starost sem rangiral po generacijskih razredih po 10 let, kar je običajen kriterij pri razvrščanju športnikov v starostne kategorije in dobil odstotke, ki jih prikazuje Tabela 3.

Tabela 3

Starost balinarjev.

Starost:	%	N
do 19 let	16,2 %	6
od 20 do 29 let	27 %	10
od 30 do 39 let	37,8 %	14
od 40 do 49 let	5,4 %	2
nad 50 let	13,5 %	5

V Tabeli 3 je prikazana starostna razdelitev najboljših balinarjev v Sloveniji. Največ jih je v razredu med 30 in 39 let, najmanj pa od 40 do 49 let.

Baliranje je športna panoga, ki od igralca zahteva veliko mero psihološke pripravljenosti, dobro in dolgotrajno sposobnost koncentracije ter sposobnost odločanja in zbranosti pod velikimi obremenitvami, ki jih predstavljajo pomembnejša tekmovanja. Za vse to je potrebna dolgoletna vadba in veliko število preigranih tekem, ki dajejo balinarju tekmovalne izkušnje. Glede na to je pričakovati odstotek najboljših balinarjev – superligašev nekje med 30. in 39. letom, kar pokaže tudi anketa s 37,8 %. Zanimivo je, da je v vzorcu anketirancev zelo malo tistih, ki spadajo v naslednji starostni razred, tj. med 40. in 49. letom – le 5,4 %. Želja BZS in želja večine klubov v Sloveniji pa je, da bi se odstotek v starostnem razredu do 29 let še zvišal. Sicer pa je starostno povprečje balinarjev 31,5 let.

V okviru prizadevanj za čim bolj kakovostno športno aktivnost ljudi je pogojeno s starostjo izredno pomembna primerna izbira športne zvrsti. Med široko paleto športnih panog na Slovenskem so namreč mnoge, ki so primerne vse življenje (life time sport), od rane mladosti do pozne starosti. Sem spada tudi baliranje. Poznamo pa tudi aktivnosti, ki niso zanimive za mlajše generacije, in seveda tudi športe, ki postajajo s starostjo udeležencev vse manj primerni. (Sila, Petrovič, Ambrožič in Doupona, 1998)

V Tabeli 4 so prikazani odgovori o ukvarjanjih s posameznimi športi dela vzorca, starejšega od 55 let. V ospredju so "umirjeni" aerobni športi v naravi, primerni za obravnavano starostno obdobje. Na lestvici je zelo visoko baliranje, kar potrjuje izjemno priljubljenost tega športa med starejšimi generacijami na Slovenskem.

Tabela 4

Športi nad 55 let. (Sila idr., 1998)

	Aktivnost	N
1.	IZLETI, SPREHODI	106
2.	KOLESARSTVO	40
3.	JUTRANJA GIMNASTIKA	32
4.	PLANINSTVO	30
5.	PLAVANJE	30
6.	ALPSKO SMUČANJE	15
7.	RIBOLOV	9
8.	BALINANJE	7
9.	PLES	7
10.	TEK NA SMUČEH	7
11.	ŠAH	6
12.	NAMIZNI TENIS	6
13.	AEROBIKA	4
14.	JOGA	4
15.	KOŠARKA	4
16.	NOGOMET	3
17.	KEGLJANJE	3
18.	TENIS	3
19.	ATLETIKA	3
20.	AVTO MOTO ŠPORT	3
21.	TRIM	3
22.	LOV	3
23.	BADMINTON	2
24.	STRELSTVO	2
25.	TEK V NARAVI	2
26.	FITNES	2
27.	TURNO SMUČANJE	1
28.	GIMNASTIKA	1

29.	ODBOJKA	1
30.	ALPINIZEM	1
31.	DRSANJE	1
32.	KOTALKANJE	1

V Tabeli 4 so prikazani prav vsi odgovori o ukvarjanjih s posameznimi športi dela vzorca, starejšega od 55 let. V ospredju so "umirjeni" aerobni športi v naravi, primerni za obravnavano starostno obdobje. Mednje nekako ne spada jutranja gimnastika oz. vadba doma, uvrščena na tretje mesto, ki priča o razmeroma visoki stopnji zavesti o pomenu redne in sistematične vadbe. (Sila idr., 1998)

Na lestvici je razmeroma visoko balinanje, kar potrjuje priljubljenost in primernost rekreativne športne aktivnosti tudi v poznejšem življenjskem obdobju.

5. 1. 2 ZNAČILNOSTI KRAJA BIVANJA

Največji odstotek anketirancev prihaja iz raznih slovenskih vasi, in sicer 29,7 %, iz večjih mest pa le 16,2 %. Balinarska igrišča so lahko na prostem – to so odkrita, lahko so pokrita s strešno kritino ali pa dvoranska. Najenostavnejša, odkrita oblika ne zahteva posebnega športnega objekta, zato so balinišča na prostem v Sloveniji najštevilčnejša, in sicer tako na podeželju kot tudi v mestih. Drugače je z dvoranami, saj so v večini grajene le v večjih mestih. Glede na regijsko razširjenost balinanja v Sloveniji je dejstvo, da je domicil balinanja v manjših krajih.

Tabela 5

Značilnosti kraja bivanja.

Značilnosti kraja bivanja:	%	N
glavno mesto	16,2 %	6
mesto, v katerem je občina in ima značaj regionalnega središča	13,5 %	5
mesto, ki je središče občine	21,6 %	8
manjše mesto, vendar ni središče občine	18,9 %	7
vas	29,7 %	11

V Tabeli 5 so predstavljene karakteristike kraja bivanja balinarjev. Največji delež balinarjev izhaja iz manjših mest oz. vasi, sicer pa velike razlike med odgovori ni.

Tabela 6

Superligaški klubi 2006.

Balinarski klub:	Kraj:
1. Agave Zabiče	Ilirska Bistrica
2. Bistrica	Tržič
3. Brdo	Ljubljana
4. Hrast	Kobjeglava
5. Jadran Izola	Izola
6. Krim Špica	Ljubljana
7. Lokateks Trata	Škofja Loka
8. Planina Kranj	Kranj
9. Sloga	Ljubljana

V Tabeli 6 so predstavljeni klubi iz katerih izhajajo anketirani superligaši. Kljub temu, da so kar trije klubi iz glavnega mesta (Brdo, Krim Špica in Sloga), je pretežno število igralcev doma na "periferiji".

5. 1. 2 ZAKONSKI STAN

Kakšen je zakonski stan slovenskih športnikov nasploh, je zanimiv podatek ne samo iz socialnega vidika, pač pa tudi zato, ker nam izkušnje pravijo, da poizkušajo slovenski športniki urejene razmere, ki jih potrebujejo za doseganje vrhunskih rezultatov, urediti najprej v svojem mikro okolju. (Tušak in Bednarik, 2002)

Preveril sem, kakšen je zakonski stan tudi pri balinarjih (Tabela 7). To, da je kar 62,2 % samskih anketiranih, se zdi velik delež. Vendar je potrebno podrobneje pogledati v podatke, saj je kar 38 % anketiranih starih 25 let ali manj (vse do 14 let). Čeprav, če izvzamemo najmlajši del vzorca, je še vedno vsak drugi anketiranec samski.

Tabela 7

Status balinarjev.

Status:	%	N
Poročen	37,8 %	14
Samski	62,2 %	23

V Tabeli 7 je prikazan status balinarjev. Večji delež, skoraj dve tretjini, je samskih, medtem ko je dobra tretjina poročenih.

To, da je visok odstotek samskih, ne pomeni, da balinanje kot športna panoga ne dopušča prostega časa in da se poleg treningov in tekem ne bi dalo živeti družinskega življenja. Vzrok visokega odstotka samskih si lahko razlagamo s tem, da samski moški kompenzirajo nedružinsko, mogoče tudi osamljeno življenje z druženjem in prijateljevanjem na baliniščih, kar pa posameznika postopoma privede do aktivnega ukvarjanja z balinanjem.

Tušak in Bednarik (2002) sta ugotovila, da 62,6% vrhunskih športnikov še živi s svojimi starši oz. so samski (13,6%), kar je skupaj (76,2%), veliko več kot pa poročenih (10,7%) in živečih v izvenzakonski skupnosti (13,1%). Rezultati niso presenetljivi, saj je večina slovenskih športnikov dijakov ali študentov. Pri analizi rezultatov med moškim in ženskim spolom slovenskih športnikov ni bistvenih razlik.

5. 1. 3 IZOBRAZBENA STRUKTURA BALINARJEV

Največji odstotek med balinarji zajema dokončana srednja šola, kar 59,5 %, nato dokončana poklicna šola (21,6 %). Zelo malo je izobraženih z dokončano 6. ali 7. stopnjo izobrazbe, le 2,7 %, medtem ko anketiranih brez formalne izobrazbe, dokončanega magisterija ali doktorata ni (Tabela 8). Pri mnogih športnih panogah je problem uskladiti izobraževalno pot in poklicno kariero z uspešno športno kariero. Mnogo vrhunskih športnikov je prav zaradi predanosti športu zapostavilo izobrazbo in poklic. To je odvisno tudi od tega, ali športna panoga omogoča profesionalizem s finančnega vidika in ali po zaključeni karieri omogoča zaposlitev na njenem področju.

Tabela 8

Dokončana izobrazba.

Izobrazba:	%	N
nedokončana osnovna šola	0,0 %	0
osnovna šola	13,5 %	5
poklicna šola	21,6 %	8
srednja šola	59,5 %	22
višja šola	2,7 %	1
visoka šola (fakulteta)	2,7 %	1
magisterij, specializacija	0,0 %	0
doktorat znanosti	0,0 %	0

V Tabeli 8 je predstavljena dokončana izobrazba balinarjev. Največji delež jih je s srednješolsko izobrazbo, sledi pa delež takih, ki imajo dokončano poklicno šolo.

Izobrazba anketirancev je pričakovana, saj je primerljiva z večino ostalih športnih panog ter tudi s samo slovensko populacijo.

V raziskavah o športnorekreativnih dejavnostih Slovencev narašča število športno aktivnih občanov z višjo izobrazbo. Nižja stopnja izobrazbe največkrat pomeni drugačen materialni položaj in družbeni sloj ter s tem tudi drugačne življenjske vrednote in življenjski slog. Posledica tega je specifičen, velikokrat odklonilen odnos teh ljudi do mnogih vrednot življenja, zlasti do športa, umetnosti itd.

Odklonilni odnos do športnorekreativnih dejavnosti (po Sila, 1997) pa ni le posledica materialne nezmožnosti, temveč in predvsem neosveščenosti. Nedvomno je, da mnogi občani z nizko izobrazbo tudi mnogo prostega časa porabijo za dodaten zaslužek, saj je njihov redni dohodek običajno nizek.

Tabela 9

Končana šola in izbrane športne dejavnosti. (Sila, 1997)

Dejavnost/šola	4 razredi	osnovna	strokovna	srednja	višja, visoka
hoja, izleti	2,5 %	18,6 %	26,0 %	37,2 %	15,8 %
plavanje	1,3 %	10,8 %	25,6 %	44,4 %	17,9 %
kolesarjenje	1,5 %	16,8 %	23,5 %	41,8 %	16,3 %
alpsko smučanje	0,6 %	12,0 %	24,7 %	41,6 %	21,1 %
planinarjenje	1,6 %	9,7 %	28,2 %	40,3 %	20,2 %
tek	2,7 %	12,0 %	14,7 %	58,7 %	12,0 %
trim	0,0 %	5,3 %	26,3 %	36,8 %	31,6 %
balinanje (primerjava)	0,0 %	13,5 %	21,6 %	59,5 %	5,4 %

Iz Tabele 9 je razvidno, da je izobrazbena sestava občanov, ki se ukvarjajo z dejavnostmi v naravi, zelo visoka, saj ima pri vseh športnih dejavnostih več kot polovica anketirancev končano najmanj srednjo šolo. (Sila, 1997)

Izobrazba športnikov v Sloveniji je sicer sorazmerno heterogena in jo verjetno pogojuje precejšen razpon z ozirom na njihovo starost. Velik odstotek (42,2%) športnikov ima končano srednjo šolo, kar 21,6% pa le osnovno šolo. Samo 17,9% je študentov, premalo pa najbrž tudi športnikov z višjo oz. visoko izobrazbo (6,6%). Le en odstotek jih ima zaključen magisterij ali doktorat. Najbolje bi bilo, da bi bili slovenski športniki in športnice bolje izobraženi, vendar očitno le redkim uspe uskladiti vse obveznosti s športnega področja z učenjem in študijem v smislu najvišje stopnje izobrazbe. (Tušak in Bednarik, 2002)

Glede na rezultate iz Tabele 9 je razvidno, da so odstotki balinarjev podobni z ostalimi športi v razredu nedokončane osnovne šole, dokončane osnovne šole in dokončane strokovne oz. poklicne šole. Medtem ko je odstotek dokončane srednje šole pri balinarjih znatno večji in pa odstotek pri balinarjih z dokončano višjo ali visoko šolo znatno manjši.

5. 1. 4 STATUS ZAPOSLOTITVE

Glede na starost in izobrazbo je tudi status zaposlitve dokaj običajen. Kar dobri dve tretjini (67,5 %) anketiranih superligašev je v delavnem razmerju, dokaj velik odstotek pa je tudi dijakov oz. študentov (21,6 %). Tudi število brezposelnih sovpada z običajno stopnjo brezposelnosti v RS.

Tabela 10

Status zaposlitve.

Zaposlitev:	%	N
učenec, dijak, študent	21,6 %	8
trenutno brez zaposlitve	8,1 %	3
samozaposlen, zasebnik	18,9 %	7
zaposlen	48,6 %	18
upokojenec	2,7 %	1

V Tabeli 10 so prikazani rezultati o statusu zaposlitve balinarjev. Največji delež je zaposlenih, sledijo učenci, dijaki oz. študenti ter samozaposleni. Najmanjši delež je upokojencev ali takih, ki so trenutno brez zaposlitve.

Med slovenskimi športniki nasploh, pa je poklicni status oz. delež v populaciji nekoliko drugačen. Med športniki je največ študentov (32,0%) in dijakov (30,2%). To je verjetno specifičnost naše družbe, saj si športniki s statusom študenta v prvi vrsti sami uredijo nekaj pogojev za delo – trening. Pri tem mislimo predvsem na razporejanje razpoložljivega časa, kar nam kaže na urejen odnos med šolo in športniki. Dokaj velik odstotek (11,7%) je zaposlenih v državnih institucijah, kar kaže na določeno mero pomoči države predvsem vrhunskemu športu v Sloveniji. (Tušak in Bednarik, 2002)

5. 1. 5 PODPORA NA DELOVNEM MESTU

Podpora na delovnem mestu je mišljena kot prilagajanje delovnega urnika tekmovanjem, torej če se anketirancu prilagaja delovni čas glede na tekme in treninge.

Tabela 11

Podpora na delovnem mestu.

Podpora:	%	N
nikoli	18,9 %	7
včasih	27 %	10
pogosto	2,7 %	1
vedno	37,8 %	14
neodgovorjeno	13,5 %	5

V Tabeli 11 je prikazano kolikšno podporo imajo superligaški balinarji na delovnem mestu. Več kot tretjina je takšnih, ki nima težav na delovnem mestu, medtem ko ostali prilagajajo treninge in tekme službenim obveznostim.

Največji odstotek anketirancev zajema odgovor 'vedno' (37,8 %), kar pomeni, da se delavnik vedno prilagaja tekmovanjem anketiranca. Ta odstotek je visok, glede na razmere na trgu delovne sile v današnjem času. Glede na to, da večina balinarjev prihaja iz manjših krajev, kjer je še vedno visoka stopnja medosebnega poznavanja in razumevanja, je lahko tudi to razlog za veliko podporo delovnega okolja balinarjem. Precej velik odstotek zajema odgovor 'včasih' (27 %), kar pomeni, da imajo nekateri tudi delovne sobote in nedelje, kadar se dejansko tekmovanja izvajajo. Nekaj primerov je bilo tudi neodgovorjenih (13,5 %), seveda to zajema tiste anketirance, ki so trenutno brez zaposlitve, in pa dijake ter študente.

5. 1. 6 NAČIN PREŽIVLJANJA

Način preživljanja anketirancev je prav tako pogojen s starostjo in statusom zaposlitve. Mladi so še vedno finančno odvisni od staršev (27,0 %), medtem ko se zaposleni seveda preživljajo sami (73 %). V primerjavi z nekaterimi drugimi športnimi panogami je delež tistih, ki so odvisni od staršev bistveno nižji pri balinarjih ter bistveno višji delež tistih, ki so ekonomsko neodvisni. Z vidika balinanja je to dobro, saj se mnogo mladih športnikov drugih športnih panog, ko konča uradno izobraževanje, običajno preneha ukvarjati s svojo športno panogo zaradi ekonomskih razlogov.

Tabela 12

Način preživljanja.

Preživljanje:	%	N
sam	73,0 %	27
starši	27,0 %	10

V Tabeli 12 je prikazan način preživljanja balinarjev. Velika večina (73%) jih živi na svojem, medtem ko preostali še vedno pri starših.

5. 2 Mnenja igralcev o balinanju, trenerjih, klubih, baliniščih in BZS

5. 2. 1 STAŽ

Vrhunski športnik se v vsakem športu oblikuje več let in balinanje med njimi ni izjema. Tako je balinarski staž najboljših balinarjev v Sloveniji, ki so bili tudi anketirani, povprečno 14,7 let. Sicer je nekaj balinarjev, to so predvsem mladi, ki v sam vrh prispejo le v nekaj letih (od 5 do 6 let), vendar za vsem tem stoji kvalitetno treniranje in visoka stopnja motiviranosti.

Anketirance sem pri vprašanju o stažu razvrstil v sledeče smiselne razrede.

Tabela 13

Stož.

Stož (leta):	%	N
do 9 let	21,6 %	8
10–14 let	18,9 %	7
15–19 let	37,8 %	14
20–24 let	16,2 %	6
25–30 let	5,4 %	2

Iz Tabele 13 je razvidno, da so najboljši balinarji, ki v tej športni panogi vztrajajo in marljivo trenirajo od 15 do 19 let – teh je kar 37,8 %. Razvidno je tudi, da v tem reprezentativnem vzorcu ni veliko mladih (16,2 % do 20 let starosti), je pa dokaj visok odstotek superligašev s stažem manj kot 9 let – kar 21,6 %.

5. 2. 2 KDO TE JE NAVDUŠIL ZA BALINANJE:

Motivi, ki vodijo športnika k udejstvovanju in aktivnemu ukvarjanju z določeno panogo oz. disciplino, so lahko različni. Največkrat so ti motivi povezani z vplivom primarnega in sekundarnega socialnega okolja. To so: člani družine, najbližji sorodniki in nato še prijatelji in vrstniki. Ostali motivi so lahko tudi: vpliv učitelja, vaditelja na šoli, vpliv trenerja ali drugega športnega vzornika, športni dogodek, športni program, selekcija oz. izbirna testiranja ...

Tabela 14

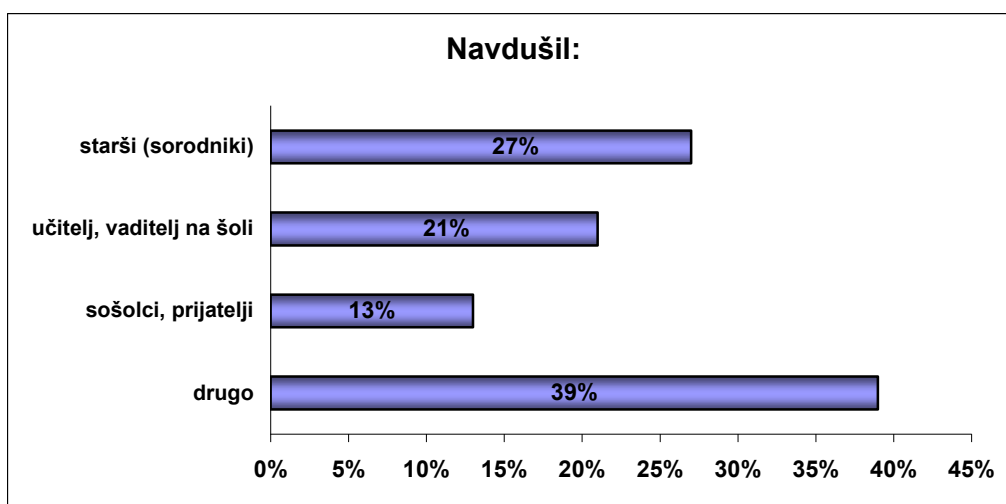
Kdo te je navdušil za balinanje.

Navdušil:	%	N
sam	27,0 %	10
starši (sorodnik)	29,7 %	11
prijatelji	43,2 %	16

V Tabeli 14 so prikazani rezultati kdo je navdušil balinarje za ukvarjanje z balinanjem. Večjih razlik med odgovori ni, sicer pa je največji delež pripadal odgovoru – prijatelji.

Glede na to, da je balinanje družabna športna panoga s kolektivnimi disciplinami, ki povezujejo posameznike in skupine v klube in organizacije, je pričakovan prevladujoč odgovor na vprašanje: "Kdo te je navdušil za balinanje?", prijatelji (43,2 %). Na drugo mesto (29,7 %) so se vpisali najbližji sorodniki (starši in drugi). A tudi tistih, ki so se navdušili nad balinanjem kar sami, ni malo (27 %).

Če primerjamo anketirance iz druge športne panoge – gimnastike, in sicer vzorec tekmovalcev v športni gimnastiki (Kokole, 1984), ki vključuje mlajše dečke in deklice iz selekcije, so motivi za pričetek ukvarjanja s to športno panogo sledeči.

Slika 28. Kdo te je navdušil za gimnastiko.

(+) pod 'drugo' spada: izbrali so me na testiranju, navdušil sem se v društvu, to je bil edini krožek na šoli, športni dogodek, športni program, ne vem več. (Kokole, 1984)

Pri mladini so največji agens primarne socializacije starši. Primarno socialno okolje vpliva na mladino, na mnoge dimenzije psihosomatskega statusa mladega človeka, na motivacijsko strukturo, sistem vrednot, zdravstveni status. Otrok najprej razvija svojo osebnost v družinskem okolju, posnema starše in sprejema njihove navade ter pobude, zrcali vrednote in stališča, zato ni presenetljivo, da se pri mladi populaciji tekmovalcev v gimnastiki v največji meri pojavljajo starši kot vzpodbujevalci k odločitvi za vadbo gimnastike (27 %). Športni

pedagog, učitelj oz. vaditelj, čeprav spada v proces sekundarne socializacije, se pojavlja pri 21 % anketirancev. (Kokole, 1984)

Prijatelji in sošolci so v zelo malo primerih tisti, ki vzpodbudijo posameznika k ukvarjanju z gimnastiko, medtem ko je to pri balinanju obratno. Seveda pa moramo upoštevati pri obeh panogah tudi starost.

5. 2. 3 KDO OD SORODNIKOV SE ŠE UKVARJA Z BALINANJEM

Športna aktivnost staršev, zlasti športna aktivnost očeta, je zelo pomembna za dejavnost otrok. To potrjuje teorija o otrokovi internalizaciji, tj. proces, v katerem otrok ali odrasla oseba sprejema kot svoje določene vrednote ali pravila obnašanja, bodisi od staršev ali drugih vzornikov (Kokole, 1984 po Momiroviču, 1974).

Cecić Erpič (2005) navaja, da je otrokovo lastno motivacijo razmeroma težko ločiti od motivacije njegovih staršev, saj gre za tesno prepletanje in sovpletanje. Čeprav navaja Cecić Erpič (2005), da otrok, ki sodeluje v športni dejavnosti skoraj izključno zaradi odločitve staršev, ni motivacijsko pripravljen za tekmovalni šport.

Vpliv očeta ali matere na otroka se razlikuje: v prvem primeru otrok dojema svoje starše, ki so uspešni v športu, kot svoje vzornike in so visoko motivirani, da postanejo tako dobri kot oče in/ali mati. V drugem primeru pa gre dostikrat za neuspešno športno kariero staršev, ki jo poskušajo nadomestiti oz. "potešiti" preko uspehov svojih otrok, kar je lahko slab vpliv na razvoj in uspešnost otrok v izbrani športni panogi.

Tabela 15

Kdo od sorodnikov se še ukvarja z balinanjem.

Sorodniki:	%	N
oče	54,1 %	20
brat, sestra	13,5 %	5
drugi sorodniki	13,5 %	5
nihče	18,9 %	7

V Tabeli 15 je prikazan delež sorodnikov superligašev, kateri se še ukvarjajo z balinanjem.

Kar 54,1 % očetov anketirancev se še vedno ukvarja s športom, tudi pri gimnastiki (Kokole, 1984) je ta odstotek razmeroma visok, in sicer 41 %. Očitno očetje v veliki meri skrbijo za svojo športno aktivnost in s svojim vzgledom pripomorejo k otrokovemu izoblikovanju stališč do športa. Nasploh bi lahko balinanju pripisali status nekakšnega družinskega športa, saj je skupni odstotek anketirancev, ki imajo kakršnega koli sorodnika (bližnjega ali daljnega) kar 81,1 %. Odstotek balinarjev, ki nimajo nobenega od sorodnikov v tej športni panogi je le 18,9 %, vsi ostali imajo najmanj enega.

5. 2. 4 KAJ JE VPLIVALO NATE, DA SI OSTAL AKTIVEN V BALINANJU

Razlogi, ki vplivajo na to, da posamezniki ostanejo v določeni športni panogi, so različni. Ti so tako objektivne kot tudi subjektivne narave: dejavniki primarne in sekundarne socializacije (prijatelji, starši, trener), vpliv tekmovanj in dobrih rezultatov, ugoden vpliv balinanja na psihofizično počutje in razvoj motoričnih sposobnosti.

Tabela 16

Kaj je vplivalo nate, da si ostal pri balinanju.

Zakaj si ostal pri balinanju:	trditev:	%	N
trener, vaditelj, ki je vodil treninge, mi je bil všeč	a	2,8 %	1
všeč mi je tovarišija, treningi so prijetni	b	52,8%	19
všeč so mi predvsem tekmovanja	c	5,6 %	2
vzpodbujali so me predvsem dobri rezultati, ki sem jih dosegal	d	33,3%	12
sem aktiven, ker balinanje dobro vpliva na moj razvoj, sposobnosti in zdravje	e	5,6 %	2
sem aktiven, ker me k temu vzpodbujajo starši	f	0,0 %	0

V Tabeli 16 so prikazani razlogi oz. motivi, ki so vplivali na anketirance, da so ostali aktivni v balinanju. Rezultati kažejo, da je zopet tovarišija oz. prijatelji glavni motiv za vztrajanje v tej športni panogi.

Tako kot vpliv tovarišije, prijateljev ipd. spodbuja k pričetku ukvarjanja z balinanjem, se tudi v največjem odstotku (52,8 %) pojavljajo prijatelji in prijetni treningi kot razlog, zaradi česar

ostanejo aktivni pri balinanju. Velik vpliv imajo na nadaljevanje balinarske kariere tudi uspehi na tekmovanjih (33,3 %), medtem ko anketiranci v večji meri ne menijo, da le-to vpliva na njihov osebnostni razvoj, sposobnosti in zdravje (5,6 %).

5. 2. 5 SKLOP VPRAŠANJ: »KAJ TI JE PRI BALINANJU VŠEČ«

Naslednji sklop vprašanj zajema mnenja balinarjev o trenerjih, vodstvu kluba, soigralcih, treningih, tekmovanjih in balinanju nasploh. Možni odgovori so podani po tristopenjski lestvici: ni všeč, srednje všeč in zelo všeč.

➤ **TRENER, VADITELJ:**

V naslednjem sklopu vprašanj je predstavljeno, kako dosledno in uspešno opravlja svoje delo trener oz. vaditelj v klubu. V Tabeli 17 je razvidno, kako so zadovoljni s samim trenerjem balinarji.

Tabela 17

Priljubljenost trenerja, vaditelja.

V-trener:	%	N
Ni všeč	11,1 %	4
Srednje všeč	38,9 %	14
Zelo všeč	50,0 %	18

V Tabeli 17 so prikazani rezultati priljubljenosti trenerja oz. vaditelja pri balinarjih.

Kar polovica anketirancev (50 %) je zelo zadovoljna z delom svojih trenerjev. To je tudi pričakovati, saj so anketirani najboljši tekmovalci te športne panoge v Sloveniji. Ker pa vemo, da v vsakem športu in tudi na drugih področjih med ljudmi, med trenerjem in vadečim prihaja do manjših ali večjih sporov, je nekaj tudi srednje zadovoljnih s svojim trenerjem (38,9 %) in nekaj nezadovoljnih (11,1 %). Lahko je temu kriva tudi nepoučenost trenerjev, saj v večini v balinanju trenerji vodijo in trenirajo svoje ekipe na osnovi dolgoletnih igralskih izkušenj, ne glede na to, ali so dobri pedagogi ali ne.

➤ **VODSTVO KLUBA**

Pri tem vprašanju sem hotel izvedeti, kako so anketiranci zadovoljni z vodstvom kluba: predsednikom kluba, tajnikom, selektorjem oz. vodjo ekipe, občnim zborom kluba in ostalimi člani z upravnimi funkcijami.

Tabela 19

Priljubljenost vodstva kluba.

V-vodstvo:	%	N
Ni všeč	10,8 %	4
Srednje všeč	59,5 %	22
Zelo všeč	29,7 %	11

V Tabeli 19 so prikazani rezultati kako so balinarji zadovoljni z vodstvom kluba katerega zastopajo.

Čez polovico (59,5 %) sega odstotek odgovarjajočih, katerim je vodstvo kluba srednje všeč. Velikokrat je za neuspeh ekipe krivo pomanjkanje skupinske kohezivnosti. To pomeni, da moštvo ne deluje složno, prihaja do sporov, temu pa seveda sledi neuspeh na tekmovanjih. Ob tem se je potrebno ozreti v sam vrh kluba – vodstvo, kajti ti so tisti, ki naj bi skrbeli za urejene razmere med igralci, za visoko motiviranost in tudi za urejene razmere med igralci in vodstvom (komunikacija, upravljanje treningov in tekem, upravljanje financ ...).

➤ **TOVARIŠIJA, SOIGRALCI**

Baliranje je športna panoga z več disciplinami. V nekaterih lahko tekmovalec nastopa sam – posamezno (klasična igra), krog. Pri drugih disciplinah tekmovalec nastopa sam, vendar je deležen stikov s soigralci v vlogi postavljalcev krogel, pobiralcev in nosačev krogel: to sta precizno in hitrostno zbivanje. Pri nekaterih disciplinah pa tekmujeta dva, trije ali celo štirije hkrati in v tem primeru (tudi v ostalih seveda) je tako kot v vseh kolektivnih športih nadvse pomembna "pozitivna klima" v moštvo – tj. visoka stopnja kohezivnosti.

Tabela 20

Priljubljenost tovarišije, soigralcev.

V-soigralci:	%	N
Ni vseč	0,0 %	0
Srednje vseč	24,3 %	9
Zelo vseč	75,7 %	28

V Tabeli 20 so prikazani rezultati kako so balinarji zadovoljni s tovarišijo, soigralci, s katerimi si delijo čas in prostor na treningih in tekmah.

Visok odstotek anketirancev je odgovoril, da jim je tovarišija oz. soigralci zelo vseč (75,7 %). Nekaj je takih, ki jim je družba v klubu srednje vseč (24,3 %), takih, ki niso zadovoljni s soigralci ni.

➤ **TRENINGI Z VIDIKA ZABAVNOSTI IN SPROŠČENOSTI**

Proces športne vadbe oz. trening naj bi po vsebini razvijal in izpopolnjeval tako tehnične kot taktične elemente športa, ki ga gojimo. Vadeči naj bi ohranjal ali izboljševal svoje psihofizične sposobnosti, potrebne za uspeh na tekmovanjih. Poleg vsega tega pa mora biti proces športne vadbe za vadečega tudi zabaven in sproščen iz družabnega vidika. Za vse to mora poleg trenerja v klubu skrbeti tudi vsak udeležen posameznik sam.

Tabela 21

Treningi z vidika zabavnosti in sproščenosti.

V-t-sproščenost:	%	N
Ni vseč	2,7 %	1
Srednje vseč	27,0 %	10
Zelo vseč	70,3 %	26

V Tabeli 21 so prikazani rezultati ali se balinarji na treningih zabavajo in so sproščujoči ali ne.

Pozitivno vzdušje, sproščenost in zabavnost je možno graditi in občutiti le v prijetni družbi. Glede na to, da je v vzorcu kar 75,7 % anketirancev zadovoljnih z družino, s katero trenirajo in igrajo, je seveda temu primeren odstotek tudi na vprašanje, kako so jim všeč treningi z vidika zabavnosti in sproščenosti. Kar 70,3 % jih je zadovoljnih z omenjenim, 27 % srednje všeč, le majhen odstotek (2,7 %) pa na treningih ne doživlja zadostne mere sproščenosti in zabave.

➤ **TRENINGI Z VIDIKA PESTROSTI IN RAZNOLIKOSTI**

Da procesi športne vadbe ne postanejo dolgočasni, standardizirani in monotoni, je dolžnost trenerja. Treningi morajo biti, kot je že prej omenjeno, sproščeni in zabavni, pestri in raznoliki, skratka taki, da v vadečem vzbujajo veselje po vadbi, zvišujejo motivacijo in delovno vnemo. Poleg vsega tega pa morajo biti usmerjeni k dosegu cilja – razvoju gibalnih sposobnosti, izpopolnjevanju tehničnih in taktičnih elementov igre itd.

Tabela 22

Treningi z vidika pestrosti in raznolikosti.

V-t-raznolikost:	%	N
Ni všeč	16,2 %	6
Srednje všeč	54,1 %	20
Zelo všeč	29,7 %	11

V Tabeli 22 so prikazani rezultati kako so balinarji zadovoljni s treningi z vidika pestrosti in raznolikosti.

Rezultati niso najbolj vzpodbujajoči, saj je več kot polovica vprašanih (54,1 %) odgovorila, da so jim treningi z vidika pestrosti in raznolikosti srednje všeč, 16,2 % pa jih ni zadovoljna z omenjenim stališčem svojih treningov. To pomeni, da trenerji ne delajo prav veliko na tem, da bi občasno popestrili proces športne vadbe, malce zamenjali vrstni red disciplin, vključili kakšno novo igro v vadbo ali kako drugače motivirali in oživali proces treniranja. Lahko bi tudi rekli, da jim primanjkuje kreativnosti. Zelo zadovoljnih z omenjenim pa je 29,7 %.

➤ **TRENINGI Z VIDIKA VELIKE AKTIVNOSTI**

Proces športne vadbe oz. trening superligašev v povprečju traja približno 160 minut, kar je skoraj tri ure, sam potek treninga pa sistematizira oz. planira vsak trener posebej.

Aktivnost treninga je definirana s stopnjo **obremenitve** vadbe (to predstavlja količina opravljenega dela, stopnja intenzivnosti vadbe in pogostost vadbe); s stopnjo in vrsto **napora** (topografsko (ne)omejen napor, statični – dinamični, visoko – nizko intenzivni, (an)aerobni, kratko – dolgo trajajoči); in s količino ter trajanjem **odmorov** znotraj posamezne vadbene enote. (Ušaj, 1997)

Tabela 23

Treningi z vidika velike aktivnosti.

V-t-aktivnost:	%	N
Ni vseč	16,2 %	6
Srednje vseč	73,0 %	27
Zelo vseč	10,8 %	4

V Tabeli 23 so prikazani rezultati kako je balinarjem vseč velika aktivnost in visoka intenzivnost na njihovih treningih.

Sicer balinanje ni panoga, ki bi zelo izčrpala vadečega, saj sta edini disciplini, ki sta na pragu aerobno – anaerobne obremenitve, le hitrostno in štafetno zbijanje. Ti dve disciplini znata vadečega utruditi, če jih vadeči trenira intenzivno, po več serij v eni vadbeni enoti. Sicer pa klasična igra (in druge) predstavlja nizko obremenitev in nizko stopnjo napora. Edino, kar povečuje obremenitev, predstavlja časovna komponenta igre, saj traja klasična igra najpogosteje več kot eno uro (do uro in pol), kar pa je z vidika koncentracijske oz. intelektualne intenzivnosti utrujajoče.

Zaskrbljujoč je podatek, da je več kot dve tretjini vprašanih (73 %) odgovorilo, da so z aktivnostjo na treningih le delno zadovoljni, 16,2 % pa jih sploh ni zadovoljnih. Takih z intenzivnimi treningi je le dobrih 10 %.

➤ **REZULTATI IN NAGRADE NA TEKMOVANJIH**

Poznamo motive, ki so notranjega ali zunanjega izvora. Rezultati in nagrade na tekmovanjih spadajo nedvomno med zunanja motivacijska sredstva, ki povečujejo vnemo, motivacijo in zagrizenost, tako v procesih športne vadbe kot na tekmovanjih. Z dobrimi rezultati se tekmovalci potrjujejo, pridobivajo samozavest. Rezultat je motiv, od motivacijskih dejavnikov pa je odvisno, h katerim ciljem se usmeri človekova dejavnost, koliko si pri tem prizadeva in koliko časa bo vztrajal v izbrani dejavnosti.

Tabela 24

Rezultati in nagrade na tekmovanjih.

V-t-nagrade:	%	N
Ni vseč	5,4 %	2
Srednje vseč	54,1 %	20
Zelo vseč	40,5 %	15

V Tabeli 24 so predstavljeni odstotki balinarjev, ki so na tekmovanjih motivirani z rezultati in nagradami.

Odstotek anketirancev, ki so odgovorili, da so jim rezultati in nagrade na tekmovanjih zelo vseč kot motivacijsko sredstvo, je dokaj visok (40,5 %), vendar pa več kot polovica vprašanih (54,1 %) slednje vrednoti kot srednje vseč. Takih, katerim rezultati in nagrade na tekmovanjih ne pomenijo veliko, je le peščica (5,4 %).

➤ **SMOTRNO IZKORIŠČEN PROSTI ČAS**

Prosti čas in količina le-tega je odvisna od več dejavnikov: izobrazba, zaposlitev oz. delavno mesto, življenjski stil, družina oz. stan in podobno. Glede na to, da je anketiran vzorec športnikov, je jasno, da prosti čas posvetijo prav športnemu udejstvovanju – balinanju.

Tabela 25

Smotrno izkoriščen prosti čas.

V-prosti čas:	%	N
Ni vseč	10,8 %	4
Srednje vseč	51,4 %	19
Zelo vseč	37,8 %	14

V Tabeli 25 so prikazani rezultati kako so balinarji zadovoljni s treningi z vidika smotrno izkoriščenega prostega časa.

Podatki kažejo, da zavest balinarjev ni zelo razvita in da se ne zavedajo vpliva 'gibanja' na psihosomatski in motorični razvoj. Takih, ki se zavedajo in jim balinanje predstavlja smotrno izkoriščen prosti čas, je le 38,7 %. 51,4 % je srednje zadovoljnih s tem stališčem, dobrih 10 % pa balinanja sploh ne pojmuje kot smotrno izkoriščanje prostega časa.

➤ **MOŽNOST UVELJAVLJANJA V DRUŽBI**

Možnost uveljavljanja v družbi spada med motive notranjega izvora, saj izhaja iz notranje želje in potrebe posameznika. Uveljavljanje v družbi ne pojmuje kot "komolčarstvo" znotraj moštva, med soigralci, ampak možnost uveljavljanja in dokazovanja v družbi nasploh, na primer: med sošolci, vrstniki, sodelavci, sorodniki, ostalimi športnimi udeleženci itd.

Brustad in sodelavci (2001, v Cecić Erpič, 2005) navajajo komponento motivacijske pripravljenosti, ki se nanaša na razvoj otrokove sposobnosti, da lastne sposobnosti primerja z drugimi. Proces socialne primerjave otroku omogoča, da oceni lastne sposobnosti na različnih področjih in jih primerja s sposobnostmi drugih (Scanlan, 2002, v Cecić Erpič, 2005). Ta

proces ima pomembno vlogo, saj otroku pomaga oblikovati ustrezno oceno lastnih sposobnosti, s tem pa vpliva tudi na odločitev o sodelovanju v določeni aktivnosti. (Cecić Erpič, 2005)

Tabela 26

Možnost uveljavljanja v družbi.

V-uveljavljanje	%	N
Se ne strinjam	18,9 %	7
Delno se strinjam	54,1 %	20
Povsem se strinjam	27,0 %	10

V Tabeli 26 je predstavljen delež balinarjev, ki so mnenja, da imajo v družbi možnost uveljavljanja ravno z balinanjem in dobrimi rezultati.

Podobno kot pri prejšnjih dveh motivacijskih dejavnikih se tudi pri vprašanju možnosti uveljavljanja v družbi odgovori v najvišjem odstotku pojavljajo v srednji opredeljenosti (delno se strinjam), in sicer s 54,1 %. Odstotek, ki kaže na to, da se balinarji ne uveljavljajo s svojo športno panogo in s svojimi dosežki v družbi, je 18,9 %. Verjetno je temu kriva miselnost nebalinarske populacije in kategorizacija balinanja med ostalimi športnimi panogami. Glede na to, da balinanje ni olimpijski šport, je tudi v javnosti dokaj neprepoznaven oz. na splošno nepoznan.

➤ **MOŽNOST SAMOPOTRJEVANJA**

Tudi možnost samopotrjevanja spada med notranje motive. Samopotrjevanje pomeni dokazovanje samemu sebi, svoji volji in doseganje lastno zastavljenih ciljev. Vse to v posamezniku vzbuja čustveno ugodje, veselje in zanos, skratka, dvig motivacije za nadaljnje športno udejstvovanje. Vsak posameznik doživlja in vzbuja samopotrjevanje na svojem področju. Lahko se potrjuje v poslovnih okoliščinah, lahko na znanstvenem področju, v umetnosti ali seveda v športu.

Tabela 27

Možnost samopotrjevanja.

V-samopotrjevanje	%	N
Ni vseč	13,5 %	5
Srednje vseč	51,4 %	19
Zelo vseč	35,1 %	13

V Tabeli 27 je predstavljen delež balinarjev, ki se z balinanjem potrjujejo in s tem dvigujejo samozavest.

Tudi možnost samopotrjevanja je bila deležna največ odstotkov v obsegu odgovora 'srednje vseč', in sicer več kot polovica vprašanih tako meni (51,4 %). Najverjetneje jim tekmovanje s samim seboj in s svojimi lastnimi rezultati ne pomeni toliko. Sicer je samopotrjevanje pri športnikih (pa tudi na ostalih področjih v življenju) visoko motivacijsko sredstvo. Slednje potrjuje v vzorcu 35,1 % skupina tekmovalcev.

Motivi za balinanje oz. za športno udejstvovanje nasploh so pri posameznikih različni. Nekateri postavljajo v ospredje tekmovalnost in dokazovanje povezano z njo, drugi spet pomembnost smotrno izkoriščenega časa v prijetni družbi.

Izmed motivov, ki v globalnem pogledu spodbujajo športno dejavnost, je pri večini v ospredju želja po zdravju in boljšem počutju. Pojavlja se na prvem mestu z daleč najvišjim odstotkom. Ljudje torej verjamejo v medijsko široko propagirano koristnost gibanja za ohranitev zdravja. (Sila, 1997)

Tabela 28

Motivi za ukvarjanje s športom – izbor glede na spol (Sila, 1997)

Motiv:	Moški	Ženske	Skupaj
užitek v gibanju	14,9 %	16,6%	15,8%
zabava v družbi, sprostitvev	18,7 %	17,7%	18,2%
zadovoljstvo v telesnem naporu	6,5 %	5,4%	5,9%
tekmovanje,rivalstvo	8,0 %	5,1%	6,5%
zdravje in boljše počutje	22,3 %	26,0%	24,3%
športni videz	5,1 %	6,0%	5,5%
telesne in delovne sposobnosti	19,1 %	19,1%	19,1%
navade in stil prijateljev	5,4 %	4,1%	4,7%

V Tabeli 28 so predstavljeni motivi za ukvarjanje s športom in primerjava le-tega glede na spol. Iz rezultatov je razvidno, da je največji motiv za ukvarjanje s športom zdravje in boljše počutje, nato telesne in delovne sposobnosti, kateremu sledi zabava v družbi in sprostitvev.

5. 2. 6 SKLOP VPRAŠANJ: »KATERE NALOGE PRI PLANIRANJU TRENINGA OPRAVLJA TVOJ TRENER oz. VADITELJ«

S tem sklopom vprašanj podrobno pokažemo odnos oz. oceno balinarjev do svojih trenerjev, in sicer: karakteristiko superligaških trenerjev in njihovih procesov treniranja, njihovo strokovno usposobljenost, kreativnost, prizadevanja in resnost v procesih športne vadbe in na tekmah.

Vodenje procesa športne vadbe je osnovna in najpomembnejša naloga vsakega trenerja. Pomeni **načrtovanje**, **izvajanje**, **nadzor** in **ocenjevanje** tega procesa. Izmed štirih najpomembnejših opravil eno spada v področje predvidevanja (načrt), eno k neposrednemu izvajanju (izvedba) in kar dve k preverjanju doseženega. V športni praksi je največja pozornost posvečena izvajanju procesa, najmanjša ali nikakršna pa nadzoru in ocenjevanju. To je ključna in nedopustna napaka (Ušaj, 1997).

V balinanju se je na področju strokovnega izpopolnjevanja možno usposabljeni na treh različnih nivojih, na katerih se pridobi sledeče nazive:

- mentor,
- inštruktor in
- trener.

Ti nazivi si sledijo po naštetem vrstnem redu (najvišji naziv je trener) in načeloma ni mogoče izpustiti oz. preskočiti in napredovati v višji naziv, če tečaja za nižjega še nisi opravil.

V letu 2001 je bil v okviru Balinarske zveze Slovenije sprejet sklep, da ekipa, ki v tekoči sezoni leta 2003 ne bo imela člana s strokovnim nazivom (mentor, inštruktor ali trener), ne bo mogla nastopiti v državnem rang. Anketa je bila izvedena leta 2005, zato so imeli vsi trenerji anketirancev primerno strokovno usposobljenost.

➤ **VODI EVIDENCO PRISOTNOSTI NA TRENINGIH**

Marljivost in sposobnost trenerjev se kaže v več različnih oblikah in pristopih, navsezadnje pa to tudi pogojuje njegov uspeh pri strokovnem delu (procesih športne vadbe – priprava športnika in vodenje ekipe). Vodenje evidence prisotnosti vadečih je ena izmed trenerjevih obveznih opravil, ki tudi pogojuje vse naloge v procesu vadbe (načrtovanje, izvajanje, nadzor in ocenjevanje), saj trener ne mora nadzirati in oceniti oz. analizirati uspeha ter izboljšati, npr. tehnike, če ne ve, kolikšna je udeležba posameznika na treningu.

Tabela 29

Vodi evidenco prisotnosti na treningih.

Prisotnost	%	N
Nikoli	33,3 %	12
Občasno	36,1 %	13
Redno	30,6 %	11

V Tabeli 29 so prikazani odstotki trenerjev v superligaških klubih, ki vodijo evidenco prisotnosti na treningih.

Rezultati so razdeljeni približno po tretjinah, kar pa je dokaj slab pokazatelj doslednosti in marljivosti balinarskih trenerjev. Kar tretjina (33,3 %) nikoli ne vodi evidence, 36,1 % pa občasno.

➤ **VODI OPISNO EVIDENCO TRENINGA**

Z besedno zvezo vodenje opisne evidence je mišljen opisno planiran in načrtovan trening. Načrtovanje procesa športne vadbe pomeni izbiro in razvrščanje vadbenih količin v izbranem ciklu procesa športne vadbe, tako da omogočimo uresničitev zastavljenega cilja. Torej se načrtovanje športne vadbe začne z jasno definicijo vadbenega cilja, katerega pa je mogoče definirati na podlagi strategije športne vadbe v tekmovalni sezoni (enoletni cikel). Načrt za eno vadbeno enoto temelji na načrtu mikrocikla (tedenski cikel) in mezocikla (večtedenski cikel). Trener mora na podlagi že definiranih vadbenih tipov izbrati vadbena sredstva ter določiti količino in intenzivnost vadbe. Tem zahtevam pripravi ustrezno ogrevanje, predvidi organizacijske ukrepe in taktične variante, če je treba, predvidi dodatne vaje, vadbene rekvizite in svoje pripomočke (štoparica, videokamera, stožci ...) (Ušaj, 1997).

Tabela 30

Vodi opisno evidenco treninga.

Vsebina	%	N
Nikoli	38,9 %	14
Občasno	36,1 %	13
Redno	27,0 %	10

V Tabeli 30 so prikazani odstotki trenerjev v superligaških klubih, ki vodijo opisno evidenco treninga.

Podatki, ki nam kažejo, v kolikšni meri trenerji superligaških klubov sistematizirano načrtujejo in opisno planirajo svoje treninge, so precej nespodbudni. Le približno četrtna trenerjev (27 %) opravlja to nalogo, ostali pa bodisi občasno (36,1 %) ali pa sploh nikoli (kar 38,9 %).

➤ **POZORNO SPREMLJA POTEK TRENINGA IN KORIGIRA NAPAKE**

To opravilo spada v sklop izvedbe treninga. Sama izvedba je pogojena z načrtovanjem, saj plan treninga predpisuje, kako naj bi vadba potekala, torej je potrebno izvedbo predvideti že v predhodnem planiranju oz. načrtovanju.

Proces športne vadbe naj bi se vedno začel z nekakšnim uvodom: pogovorom z vadečim, z razlago oz. predstavitvijo poteka treninga in z motiviranjem vadečih za nadaljnje delo. Sledi splošno in nato še specialno ogrevanje primerno panogi, disciplini, vadbenemu tipu, skratka, vsebini glavnega dela treninga. V glavnem delu trener skupaj z vadečimi sistematizirano obdelata zadane cilje. Na koncu sledi še zaključek: razgovor, analiza treninga, pospravljanje rekvizitov in priprava igrišč, umiritev in zopet motiviranje ter napotki za nadaljnje delo. Pri vsem tem poteku procesa športne vadbe pa je zelo pomembno, da trener pozorno spremlja dogajanje in aktivnost vadečih in morebitne napake tudi korigira.

Tabela 31

Pozorno spremlja potek treninga in korigira napake.

Kontrola	%	N
Nikoli	2,8 %	1
Občasno	47,2 %	17
Redno	50,0 %	18

V Tabeli 31 so prikazani odstotki trenerjev v superligaških klubih, ki pozorno spremljajo potek treningov in istočasno korigirajo napake.

Izvedba treninga v obliki pozornega spremljanja vadečih na treningih in korekcija njihovih napak je opravilo, ki ga trenerji v balinanju izvajajo v dokaj veliki meri. Polovica (50 %) jih pozorno spremlja proces športne vadbe, druga, skoraj polovica (47,2 %) pa jih to funkcijo izvaja občasno. Takih, ki ne opravljajo te naloge, je zelo malo (2,8 %).

➤ **NA OSNOVI ANALIZ TRENINGOV POPRAVLJA MOREBITNE NAPAKE**

Nadzor v procesu športne vadbe poteka predvsem na treh ravneh: kot nadzor vadbenega procesa, nadzor športnikovih sposobnosti ter lastnosti in nadzor okolja (Ušaj, 1997).

Da bi lahko trener videl resnično sliko sposobnosti in lastnosti svojih trenirancev, mora deloma sam, deloma pa tudi s sodelovanjem različnih športnoznanstvenih ustanov opraviti ustrezna testiranja, meritve in preiskave športnikov. Tako dobljene podatke trener analizira in na osnovi dobljenega odpravlja morebitne napake, izpopolnjuje tehniko in taktiko ter izboljšuje psihofizične sposobnosti vadečih.

Tabela 32

Na osnovi analiz treningov popravlja morebitne napake.

Analiza	%	N
Nikoli	27,8 %	10
Občasno	38,9 %	14
Redno	33,3 %	12

V Tabeli 32 so prikazani odstotki trenerjev v superligaških klubih, kateri na osnovi analiz treningov, ki jih opravljajo, popravljajo morebitne napake.

Največji odstotek trenerjev je tistih, ki občasno opravljajo analize treningov in na osnovi letih popravljajo morebitne napake (38,9 %). Le tretjina (33,3 %) je trenerjev, po katerih bi se morali zgledovati vsi ostali, sploh pa tisti, ki nikoli ne opravljajo te naloge (27,8 %).

➤ **VODI EVIDENCO REZULTATOV NA TRENINGIH**

Vodenje evidence rezultatov na treningih je pomembno za sam nadzor in ocenjevanje procesa športne vadbe. Evidenca rezultatov na treningu predstavlja trenerju sklop podatkov, s katerimi operira, jih obdeluje, na osnovi slednjega pa tudi opravlja korekcije pri vadečih. Vodenje statistike treningov je tudi ključ uspešnega testiranja in meritev, kajti brez podatkov je analiza seveda nemogoča. V kolektivnih športih (in tudi individualnih) pa rezultati s treningov trenerju pripomorejo k izbiri taktike (glede na nasprotnika, teren, tekmovalne okoliščine, vrsto tekmovanja ...). Olajša mu tudi izbor in postavitve ekipe (začetna postavitve, igralne vloge, razdelitev igralcev po disciplinah ...).

Tabela 33

Vodi evidenco rezultatov na treningih.

Rezultati-treningi	%	N
Nikoli	47,2 %	17
Občasno	30,6 %	11
Redno	22,2 %	8

V Tabeli 33 so prikazani odstotki trenerjev, ki redno, občasno ali nikoli ne vodijo evidenco rezultatov na treningih.

Tudi ti podatki nam kažejo, da kar 47,2 % trenerjev nikoli ne vodi evidence rezultatov na treningih, to pomeni, da opravljajo korekcijo napak in postavitve ekip na tekmah bolj ali manj po subjektivnih kriterijih. Trenerjev, ki občasno vodijo statistiko rezultatov s treningov, je 30,6 % in tistih najbolj resnih oz. marljivih 22,2 %.

➤ **VODI EVIDENCO REZULTATOV NA TEKMOVANJIH**

Tako kot vodenje evidence rezultatov pri procesih športne vadbe je pomembno tudi vodenje statistike na tekmovanjih. Tudi s temi podatki operiramo pri nadzoru, ocenjevanju, skratka, pri analizi posameznika ali celotne ekipe. Na osnovi teh podatkov imamo lahko vpogled v potek tekme in s tem tudi možnost odpravljanja napak v taktičnem smislu ter olajšano planiranje in pripravo na prihodnja tekmovanja. Če gre za ligaška tekmovanja, imamo vpogled tudi v potek celotne lige, razvrstilno lestvico in podobno.

Tabela 34

Vodi evidenco rezultatov na tekmovanjih.

Rezultati-tekmovanja	%	N
Nikoli	8,3 %	3
Občasno	25,0 %	9
Redno	66,7 %	24

V Tabeli 34 so prikazani odstotki trenerjev, ki redno, občasno ali nikoli ne vodijo evidenco rezultatov na tekmovanjih.

Pri tem vprašanju kar dve tretjini (66,7 %) trenerjev vodi statistiko rezultatov s tekmovanj. Vendar se ob tem zastavlja vprašanje, ali trenerji samo zbirajo sodniške zapisnike s tekmovanj ali tudi obdelujejo te podatke. Četrtnina odgovarjajočih (25 %) je navedla, da njihov trener občasno vodi to vrsto evidence, 8,3 % pa nikoli.

➤ **JE POLN IDEJ, KREATIVEN IN DOMISELN**

Kreativnost trenerjev se v njihovem delu kaže v tem, da zna proces športne vadbe popestriti s kakšno novo domisljico, da proces vadbe ni vedno monotono in dolgočasno premetavanje krogel. Trener mora biti poln idej in ustvarjalen; vse to pa mora znati smotno izrabljati v procesih treniranja. Biti mora pozoren opazovalec lastnosti in sposobnosti vadečih, poznati mora nihanje njihove motiviranosti in ob vsakem padcu motivacije nastopiti z novo domisljico, novim napotkom, novim korakom. Poleg vsega tega pa mora imeti poleg avtoritativnega tudi spoštljiv odnos do svojih trenirancev ter nuditi svoje strokovno znanje v prijetnem vzdušju, klimi, polni zabave in sproščenosti. Vse to (in še mnogo drugih lastnosti) pogojuje uspeh dobrih trenerjev.

Tabela 35

Je poln idej, kreativen in domisel.

Raznovrstnost	%	N
Nikoli	25,0 %	9
Občasno	50,0 %	18
Redno	25,0 %	9

V Tabeli 35 so prikazani rezultati kako so balinarji zadovoljni s trenerjem z vidika kreativnosti in domiselnosti.

Odstotke odgovorov anketirancev lahko ponazorimo s statistično značilno Gaussovo krivuljo: takih trenerjev, ki bodisi redno ali nikoli ne popestrijo s svojo kreativnostjo procesa športne vadbe, je četrtnina (25 %), tistih, ki pa to počnejo občasno, je polovica (50 %).

6 SKLEP

V uvodnem delu diplomske naloge je opisan podroben zgodovinski razvoj balinanja v svetu in na Slovenskem, in sicer kako se je igra s krogli počasi razvijala in spreminjala ter katere pojavne oblike poznamo danes.

Nato spoznamo razsežnosti balinanja na Slovenskem: kako razvito in razširjeno je balinanje v Sloveniji po različnih regijah. Največje število balinarskih privržencev in klubov je namreč v Ljubljani, sledita ji Gorenjska in Primorska, medtem ko jih je na štajerskem koncu in Dolenjskem manj, kar kaže tudi na slabšo razvitost balinanja.

Sledi pregled balinarskih tekmovanj in organiziranost le-teh v ligaškem sistemu, starostnih kategorijah in na mednarodni ravni. Natančno sem predstavil vse balinarske discipline: klasična igra, hitrostno zbijanje, štafetno zbijanje, natančno zbijanje in igra v krog.

Balinanje se izvaja na primerno opremljenih in izdelanih baliniščih, ki so peščena, bodisi z asfaltno podlago bodisi brez. Poznamo eno-, dvo-, tro-, štiri-, šest-, osem-, ali večstezna balinišča. Lahko so odkrita, pokrita (s strešno kritino) ali dvoranska. Število balinišč na Slovenskem je sorazmerno enako s številom balinarskih navdušencev. Največ jih je v ljubljanski regiji, sledi Gorenjska in nato Primorska. Balinišča so po dolžini prilagojena mlajšim starostnim skupinam – dečkom in deklicam do 14 let ter ženskam.

Z anketo, ki je bila izvedena med igralci Super lige sem želel ugotoviti : socialnodemografske značilnosti balinarjev – izobrazba, zaposlitev, zakonski stan, karakteristike krajev, v katerem živijo; ugotoviti najpomembnejše motivacijske razloge za ukvarjanje z balinanjem; spoznati karakteristike športne vadbe – kvaliteto in kvantiteto balinarskih treningov; spoznati odnos tekmovalcev do soigralcev, trenerjev in treningov.

Rezultati kažejo:

- Povprečna starost vzorčnih anketirancev je 31,5 let. Kot je tudi pričakovano, je največji odstotek superligašev po starosti v razredu od 30 do 40 let in s 15 ali več leti balinarskega staža. Najmlajši superligaš je bil star 14 let, najstarejši pa 62 let.
- Med balinarji zajema največji odstotek dokončana srednja šola, kar 59,5%, nato dokončana poklicna šola (21,6%). Zelo malo je izobraženih z dokončano 6. ali 7. stopnjo izobrazbe, le 2,7%, medtem ko anketiranih brez formalne izobrazbe, dokončanega magisterija ali doktorata ni.
- Razmeroma velik delež anketiranih je samskih (kar 62,2%). Delež se zdi velik, vendar je potrebno podrobneje pogledati v podatke, saj je kar 38% anketiranih starih 25 let ali manj (vse do 14 let). Čeprav, če izvzamemo najmlajši del vzorca, je še vedno vsak drugi anketiranec samski.
- Največji delež balinarjev izhaja iz manjših mest oz. vasi (29,7%), sicer pa velike razlike med odgovori ni, saj anketirani prihajajo tako iz manjših mest, kot tudi iz slovenskih prestolnic.
- Večji delež balinarjev se preživlja sam (73%), medtem ko so ostali (27%), predvidoma mlajši balinarji, dijaki in študentje, ki so še brez zaposlitve, še odvisni od staršev. Največji delež je zaposlenih, sledijo učenci, dijaki oz. študenti ter samozaposleni. Najmanjši delež je upokojencev ali takih, ki so trenutno brez zaposlitve. Več kot tretjina je takšnih, ki nima težav na delovnem mestu, medtem ko ostali prilagajajo treninge in tekme službenim obveznostim.
- Med dejavniki, ki so vzpodbujali balinarje k pričetku ukvarjanja s to športno panogo in naposled tudi z nadaljevanjem treniranja le-te, so v največji meri prijatelji in sedanji soigralci. Ti so tudi najvišje opredeljeni dejavnik, ki pogojuje pozitivno mnenje igralcev o samem balinanju. Balinanje predstavlja nekakšno družinsko športno panogo, saj se v večini primerov poleg anketiranca z balinanjem ukvarja vsaj še en sorodnik, medtem ko je odstotek tistih, katerih se nihče od sorodnikov ne ukvarja z balinanjem zelo majhen.

- Balinarji svojo športno panogo cenijo bolj z vidika subjektivnih dejavnikov (primarna in sekundarna socializacija) kot pa z vidika objektivnih (vpliv tekmovanj, rezultatov in nagrad ...). Skratka, notranji motivi (dokazovanje in samopotrjevanje) niso zelo visoko ocenjeni.
- V delu superligaških trenerjev pa je veliko pomanjkljivosti, s katerimi sami igralci niso zadovoljni. To pomeni, da trenerji ali vodstvo kluba ne opravljajo dobro svojega dela. Zelo malo je trenerjev, ki imajo sistemiziran proces športne vadbe, katerega predhodno načrtujejo, izvedejo, aktivno nadzorujejo, na koncu pa vse analizirajo in ocenijo. Na tem področju je nedvomno potrebna poučitev strokovnega kadra oz. ljudi, ki kakorkoli delajo in delujejo v športnih balinarskih klubih, v pedagoškem in športnem smislu.

Diplomska naloga naj bi bila osnova za vpogled v značilnosti balinarskega športa, tako tistim, ki se z balinanjem šele spoznavajo, kot najvišjim predstavnikom in strokovnim kadrom balinarskih organizacij. Na osnovi izsledkov tega raziskovalnega dela bomo lažje pristopili k rešitvi določenih pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v balinanju, in uspešno predstavljali to športno panogo tudi ostalim.

7 VIRI

- A bit of History*. Confederation Mondiale des Sports de Boules. (2006). Pridobljeno 30.09.2006, iz <http://www.cmsboules.com/>
- About the USBF: History of Bocce*. United States Bocce Federation. (2006). Pridobljeno 28.09.2006, iz <http://www.bocce.com/>
- Bednarik, J., Ferenčak, M. in Turšič, N. (2002). *Nekatere socialno ekonomske značilnosti slovenskih športnikov in športnic*. V M. Tušak (ur.), J. Bednarik (ur.), *Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji* (str. 140-168). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.
- Cecić Erpič, S. (2005). *Psihološki vidiki usmerjanja otrok v kakovostni in vrhunski šport*. V G. Jurak (ur.), *Športno nadarjeni otroci in mladina v slovenskem šolskem sistemu* (str. 37-53). Ljubljana, Koper: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo, in Založba Annales, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Inštitut za kineziološke raziskave, Knjižnica Annales Cinesiologiae.
- Česnik, S. (1997). *Balnanje skozi čas*. Ilirska Bistrica: Športna zveza Ilirska Bistrica.
- Čuk, I., Likovnik, A., Pintarič, P., Tušak, M., Belcijan, F. in Kugovnik, O. (2000). *Kegljanje*. Ljubljana: Kegljaška zveza Slovenije.
- Držaj, S. (2001). *Tehnika in metodika trojnega skrčenega salta nazaj s krogov*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- History*. Bocce Federation of Australia. (2006). Pridobljeno 26.09.2006, iz <http://www.bocce.net/>
- Kajtna, T. in Tušak, M. (2007). *Trener*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Kokole, J. (1984). *Vpliv nekaterih socialno-demografskih dejavnikov na aktivnost tekmovalk in tekmovalcev v športni gimnastiki*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Fakulteta za telesno kulturo.

L'histoire de la "Petanque". Musee Ciotaden. (2010). Pridobljeno 09.10.2010, iz <http://www.museeciotaden.org/>

La boule bretonne. Association Musée de la Boule et Maison de la Pétanque. (2010). Pridobljeno 09.10.2010, iz http://www.lumilys.fr/musee_boule/boule_bretonne.htm

Macarol, M. in Vavpotič, A. (1988). *Motivacijska struktura in socialni status v povezavi z nekaterimi pokazatelji življenja in dela plesalcev AFS "France Marolt"*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za telesno kulturo.

Majerič, M. (1999). *Šport na Univerzi v Ljubljani – dileme in perspektive*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Mednarodna balinarska zveza, FIB. (2000). *Mednarodni tehnični pravilnik*. Ljubljana: Balinarska zveza Slovenije.

Mednarodni tehnični pravilnik. Balinarska zveza Slovenije. (2000). Pridobljeno 09.10.2010, iz <http://portal.balinarska-zveza.si/doc/pravilniki/mtp.pdf>

Petrovčič, A. in Pelc, A. (1982). Nastanek, razvoj in organiziranost športnega balinanja v Sloveniji. *Brončani bulin*, 1(1–2), 37-40

Pintarič, P. (1999). *Kinematične značilnosti keglaškega lučaja*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Sila, B. (1997). *Gibalna aktivnost odraslih prebivalcev republike Slovenije*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.

Sila B., Petrovič K., Ambrožič F. in Doupona M. (1998). Športna aktivnost v povezavi s starostjo. *Šport*, 46 (1), 35-38

Statistični popis prebivalstva leta 2002. Statistični urad RS, Služba za posredovanje statističnih informacij. Pridobljeno dne 07.10.2006., iz <http://www.stat.si/popis2002/si/>

Tušak, M. in Bednarik, J. (2002). *Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji.* Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.

Ušaj, A. (1997). *Kratek pregled osnov športnega treniranja.* Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Very old pictures. (2010). Petanque.org. Pridobljeno 09.10. 2010, iz <http://www.petanque.org/>

Vidović, J. (1989). *Sportsko bočanje.* Zagreb: Bočarski savez Jugoslavije.

Zgodovina BZS. Balinarska zveza Slovenije. (2006). Pridobljeno 26.09.2006, iz <http://www.balinarska-zveza.si/>

8 PRILOGE

Priloga 1:

ANKETA BALINARSKIH LIGAŠKIH TEKMOVALCEV:

_____, _____, _____
(ime) (priimek) (starost)

(balinarski klub)

1. Status:

- Samski(-a)
- Poročen(-a)
- Vdovec(-a)
- Oče/mati – št. otrok: _____

2. Dokončana izobrazba: (obkroži)

- a) brez formalne izobrazbe (nedokončana osnovna šola)
- b) osnovna šola
- c) poklicna šola
- d) srednja šola
- e) višja šola
- f) visoka šola (fakulteta)
- g) magisterij, specializacija
- h) doktorat znanosti

3. Kakšen je tvoj status zaposlitve?

- (obkroži)
- samozaposlen, zasebnik
- zaposlen
- trenutno brez zaposlitve
- upokojenec
- gospodinja
- učenec, dijak, študent

4. Če si zaposlen(-a), ali imaš podporo na delovnem mestu za športno udejstvovanje (prilagajanje delovnega urnika tekmovanjem)? (obkroži)
- nikoli
 - včasih
 - pogosto
 - vedno
5. Kakšen je tvoj način preživljanja? (obkroži)
- starši
 - štipendija
 - sam
 - starši + štipendija
 - starši + sam
 - štipendija + sam
 - starši + štipendija + sam
6. Kakšna je karakteristika kraja, v katerem živiš? (obkroži)
- vas
 - manjše mesto, vendar ni središče občine
 - mesto v katerem je središče občine
 - mesto v katerem je občina in ima značaj regionalnega središča
 - glavno mesto
7. Koliko časa se že ukvarjaš z balinanjem? _____
8. Kdo te je navdušil za balinanje? (obkroži)
- a) sam
 - b) starši
 - c) prijatelji
 - d) ostali: _____

9. Kdo od sorodnikov se še ukvarja z balinanjem? (obkroži)

- a) oče
- b) mati
- c) brat, sestra
- d) drugi sorodniki _____
- e) nihče

10. Kaj je vplivalo nate, da si ostal(-a) aktiven(-na) v balinanju?

- (obkroži)
- trener, vaditelj, ki je vodil treninge, mi je bil všeč
- všeč mi je tovarišija, treningi so prijetni
- všeč so mi predvsem tekmovanja
- vzpodbujali so me predvsem dobri rezultati, ki sem jih dosegal(-la)
- sem aktiven(-na), ker balinanje dobro vpliva na moj razvoj, sposobnosti in zdravje
- sem aktiven(-na), ker me k temu vzpodbujajo starši
- sem aktiven(-na) ker me k temu vzpodbuja kdo: _____
- drugo: _____

11. Kakšen je tvoj motivacijski razlog ukvarjanja z balinanjem?

(1- nepomemben motiv, 2 – srednje močan motiv, 3 – zelo močan motiv)

• zato, da bi izboljšal(-a) svojo telesno kondicijo	(obkroži)	1 2 3
• zato, ker se mi po delu (šoli) aktivnost prileže		1 2 3
• zato, ker želim ostati še dolgo mladosten(-na) in vitalen(-na)		1 2 3
• zato, ker so športniki, ki se ukvarjajo s telesno aktivnostjo lepše grajeni		1 2 3
• zato, ker sem izbral(-a) balinanje kot svojo obliko rekreacije		1 2 3
• zato, ker sem prepričan(-a), da to koristi mojemu zdravju		1 2 3
• zato, ker se pri balinanju telesno in duševno sprostim		1 2 3
• zato, da pozabim na vse težave		1 2 3
• zato, ker najdem v vadbi veliko zadovoljstva		1 2 3
• zato, ker se na tekmovanju lahko uveljavim		1 2 3
• zato, ker mi tekmovanja dajejo možnost samopotrjevanja		1 2 3
• zato, ker na tekmovanjih lahko pokažem svoje znanje in izkušnost		1 2 3
• zato, ker pri balinanju in pri delu v klubu pridobim veliko izkušenj za lastno življenje		

- 1 2 3
- zato, ker je v klubu zelo družabno 1 2 3
- zato, ker se med vadbo in po njej lahko pogovorim s svojimi prijatelji 1 2 3
- zato, ker so z balinarskimi tekmovanji povezana tudi potovanja 1 2 3
- zato, ker si pri balinanju lahko pridobim življenjskega partnerja 1 2 3
- zato, _____ 1 2 3

12. Kaj ti je pri balinanju všeč?

(1 – ni všeč, 2 – srednje všeč, 3 – zelo všeč)

- trener, vaditelj mi je všeč (obkroži) 1 2 3
- vodstvo kluba mi je všeč 1 2 3
- tovarišija, soigralci so mi všeč 1 2 3
- treningi z vidika zabavnosti in sproščenosti 1 2 3
- treningi z vidika pestrosti in raznolikosti 1 2 3
- treningi z vidika velike aktivnosti 1 2 3
- rezultati in nagrade na tekmovanjih 1 2 3
- smotrno izkoriščen prosti čas 1 2 3
- možnost uveljavljanja v družbi 1 2 3
- možnost samopotrjevanja 1 2 3
- drugo: _____ 1 2 3

13. Ali imaš osebnega oz. klubskega trenerja, vaditelja, ki naj bi načrtno vzgajal in pripravljaval tekmovalce na tekmovanja?

(obkroži) DA - NE

14. Ali si zadovoljen(-na) z njegovim delom?

(obkroži) DA - NE

15. Ali si zadovoljen(-na) z njegovim uspehom?

(obkroži) DA - NE

16. Ali si zadovoljen(-na) z njegovim pristopom do tekmovalcev?

(obkroži) DA - NE

17. Katere naloge v okviru planiranja treninga tvoj trener oz. vaditelj opravlja?

(1 – nikoli, 2 – občasno, 3 – vedno)

• vodi evidenco prisotnosti na treningih	(obkroži)	1 2 3
• vodi opisno evidenco treninga (opisno planiran trening)		1 2 3
• pozorno spremlja potek treninga in korigira 'napake'		1 2 3
• na osnovi analiz treningov popravlja morebitne 'napake'		1 2 3
• vodi evidenco rezultatov na treningu		1 2 3
• vodi evidenco rezultatov na tekmovanjih		1 2 3
• je poln idej in zna trening popestriti s kakšno novo domisljijo, da ni vedno monotono treniranje		1 2 3